

Lördagen den 2 Maj.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Protokollet för den 25 April upplästes och godkändes.

§ 2.

Föredrogs Banko-Utskottets Memorial N:o 19, i anledning af Kamrarnes beslut i fråga om Banko-Utskottets Betänkande N:o 13, med förslag angående Riksbankens låne- och kreditvörörelse.

Herr Indebetou: Det har under innevarande riksdag utbildat sig den princip, att, när ett Utskotts-betänkande blifvit af ena Kammaren bifallet, Utskottet icke täster något afseende vid de skiljaktiga åsigter, som i den andra Kamraren gjort sig gällande. Man åtnöjer sig med att gifva den Kamraren, som icke bifallit Betänkandet, en tillrättavisning i form af uppmaning att i ämnet fatta beslut. Jag lemnar derhän, om en sådan åtgärd kan vara riktig; den har emellertid äfven nu blifvit tillämpad.

Jag tviflar på, att, i den nu förevarande frågan, det af Kamraren åsyftade resultatet för närvarande står att vinna, då tiden för riksdagen är så långt framskriden, att den svårligen icke medgifver en ny behandling af frågan, och det torde således knappast återstå annat än att, i enlighet med Första Kamraren, nu fatta beslut. Jag skulle likväl önska ett tillägg till de trenne vilkor, Utskottet framställt med afseende å det ifrågavarande kreditivet. Detta fjerdte vilkor borde hafva följande lydelse: "att det belopp af 250,000 riksdaler, hvarmed hittills utgående anslag kommer att förminskas, varder till Riksbanken inbetaladt den 1 Juli 1869."

Genom ett sådant tillägg till hvad Utskottet föreslagit tror jag, att den olägenhet, som eljest af det ifrågavarande beslutet kunde uppkomma, skulle undanrödjas. Men då riksdagen är så långt framskriden, vill jag dock icke i detta afseende framställa något bestämdt yrkande, ehuru jag ansett mig böra för Kamraren uttala min åsigt.

Herr Lönnberg: Då Banko-Utskottets Betänkande N:o 13, andra punkten, till behandling i denna Kamraren förevar, blef densamma till Utskottet återförvisad, emedan man ansåg, att det skulle möta svårigheter för Kommerskollegium att vid detta års slut utbetala 250,000 riksdaler. Vid frågans förnyade behandling inom Utskottet var man, med undantag af den talare som nyss hade ordet, enhälligt ense derom, att Kommerskollegium vid årets slut skulle kunna utbetala dessa medel, enär, efter hvad känt vore, Kommerskollegium hade öfver 300,000 riksdaler odisponerade

af det kreditiv, som är anslaget till manufakturdiskonten. Icke heller ansågs det för låntagarna vara synnerligen kännbart att, på sätt som föreslagits, inbetala en niondedel af lånen.

På dessa skäl yrkar jag, i likhet med den föregående talaren, bifall till Utskottets förslag i andra punkten af Betänkandet N:o 13.

Herr vice Talmannen Mannerskantz: Mot den siste talaren måste jag anmärka, att Utskottets beslut icke varit så enhälligt som han påstått. Äfven jag ansåg nemligen, att en sådan indragning, som här ifrågasatts, icke borde ega rum; och aldra minst ansåg eller anser jag, att då Kammaren beslutat en återförvisning i syfte att få en förändring i afseende å tiden för återbetalningen, Utskottet icke bort hafva gått denna åstundan till mötes. Jag anser deremot, att man borde hafva rätat sig härefter, i synnerhet då ingen skada derigenom skulle ske för deras intressen, som önska nedsättning i anslaget till manufakturdiskonten, men deremot alltid en vinst uppkomma för dem som hafva lån af denna diskontfond.

Jag får förklara, att jag förenar mig med dem, som yrka att tiden för den ifrågasatta indragningen måtte uppskjutas till den 1 Juli nästa år.

Herr Sääf: Då denna fråga förra gången i Kammaren förevar, yrkades, i början af diskussionen, att densamma måtte till Utskottet återförvisas, på det man måtte erhålla en redaktionsförändring af den nu förevarande punkten. Jag antager, att denna omständighet mycket bidrog dertill, att Kammaren icke egnade ärendet den fullständiga pröfning, som detsamma förtjenar och som man deremot nu, då ett definitivt beslut måste fattas, torde få påräkna. Under denna förhoppning vågar jag ånyo hemställa, att 44 § af bankoreglementet måtte få förbli i oförändradt skick, hvarigenom manufakturdiskontens kreditiv i Riksbanken bestämmes till 2,250,000 riksdaler. Jag stödjer mig dervid på samma skäl, som Banko-Utskottet framställde vid förra riksdagen, då fråga var väckt om indragning af denna diskontfond. Någon förändring i konjunkturerna till förmån för den inhemska industrien har sedan dess icke inträffat. Deremot ber jag att nu, likasom förra gången, få fästa uppmärksamheten derpå, att detta år, 1868, är det första, under hvilket, på grund af franska handelstraktaten, de lägst fastställda tullsatserna börjat tillämpas. Detta har utan tvifvel till följd en försvårad afsättning af svenska produkter, hvarigenom de ineliggande lagren komma att ökas, hvilka derföre erfordra större förlagskapital än någonsin förut. Utskottet erkänner i Betänkandet N:o 13, att lånetillgångarna i manufakturdiskonten äro högst obetydliga i jemförelse med det tillverkningsbelopp, på hvilket desamma skola fördelas. Man finner, att, om man undantager de summor, som åtgå till Eskilstuna manufakturister och deras förläggare, utgör det återstående lånebeloppet endast 8, 6 ja ända till 4 procent af tillverkningsvärdet. Under det Utskottet erkänt och meddelar detta, har Utskottet likväl tillstyrkt ytterligare indragning af lånefonden för att göra den ännu mera otillräcklig. Skälet dertill uppgifves vara en lämplig erinran till de i saken intresserade om den förändring, som genom kreditivets småningom skeende indragning är att emotse. Jag tager mig deraf anledning fästa

uppmärksamheten derpå, att en sådan indragning af lånefonden sedan 1866 årligen pågår till följd af Kongl. Maj:ts då till Riksdagen meddelade beslut att af manufakturdiskontens lånefond till förlagslånefonden öfverflytta ett belopp af 250,000 riksdaler, på det förlagsfonden måtte uppgå till 1,000,000 riksdaler. Detta gör, att 50,000 riksdaler till år 1871 årligen komma att utgå; och då Utskottet sagt, att den nu föreslagna åtgärden endast skulle vara en öfvergång till ett annat förhållande, nemligen lånefondens indragning, så hemställer jag, om icke indragningen af dessa 50,000 riksdaler årligen, under *nuvarande förhållanden*, kan anses såsom en tillräckligt kännbar öfvergångsåtgärd, som borde förekomma sådana hugskott som det, hvarmed Utskottet här framkommit genom att föreslå en ytterligare indragning af 250,000 riksdaler. Jag kallar detta ett hugskott, när Utskottet alldeles icke synes hafva någon allvarlig afsigt, att denna åtgärd skulle verka så som Utskottet själf uppgifvit, då de låntagare, som äro mest intresserade och måhända beroende af denna fond, nemligen Eskilstuna manufakturister och förlagsmän, enligt Utskottets förslag icke skulle drabbas af denna förändring, ehuru dessa just äro de som, framför dem som hafva den mindre låneandelen, behöfva att *så småningom* komma ur de gamla förhållandena, om någon förändring deri anses böra beslutas. Detta oaktadt förordar Utskottet, att dessa skulle fortfarande åtnjuta den låneandel dem nu tillkommer, uppgående, enligt hvad jag tror mig veta, till $33\frac{1}{3}$ procent af tillverkningsvärdet till manufakturisterna och 40 procent till förlagsmännen å deras förlag. Den egentliga afsigten skulle således med indragningen nu alldeles förfelas. Jag kan under sådant förhållande icke finna något skäl att göra en indragning endast för dem, som i förhållande till tillverkningsvärdet blott hafva en högst obetydlig andel af denna lånefond. Någon besparing i tienstemens aflöning åstadkommer man icke heller genom den föreslagna åtgärden, tvärtom; relativt till den nytta, som manufakturdiskonten sedan komme att utöfva kan en ökning anses uppkomma; ty gagnet kommer att förminskas, i samma mån som lånetillgångarne blifva mindre.

Vid föregående riksdag har här väckts förslag om manufakturdiskontens indragning och fondens öfverlemnande till allmänna diskontfonden, i afsigt att derigenom bereda ökade lånetillfällen åt dem, som vanligen söka lån i Banken. Detta förslag grundar sig uppenbarligen på en missuppfattning om verkan deraf, ty de i manufakturdiskonten låneberättigade skulle derefter komma att konkurrera med alla andra lånesökande, och större lånetillgångar skulle härigenom ingalunda uppstå i allmänna diskontfonden. Då nu det af Utskottet anförda egentliga skälet ingalunda visat sig hållbart, då några besparingar icke heller skulle åstadkommas, och då Statens behållning blir densamma, när den erhåller lika hög ränta, eller 5 procent, i manufakturdiskonten som i Riksbanken; finnes efter min uppfattning icke heller det ringaste skäl för antagandet af det ifrågavarande förslaget. Om man hade föreslagit, att hela denna inrättning borde indragas, såsom icke varande tidsenlig, så vore måhända ingenting att härom säga; men att, såsom här föreslagits, endast minska dess verksamhet leder ingalunda, såsom jag förut visat, till det uppgifna resultatet, då de, som äro mest intresserade af denna fond, fortfarande skulle blifva orubbade i sina rättigheter.

Denna fråga har jag med nöje funnit hafva i Första Kammaren lyckats tillvinna sig mera intresse än här; och det var endast med en knapp majoritet som Utskottets förslag derstädes bifölls. Jag föreställer mig derföre, i motsats till en föregående ärad talare, att, om här blefve en motsatt utgång, derigenom verkligen något kunde vinnas; ty en gemensam votering blefve deraf en följd, och ärendet skulle sålunda erhålla en helt annan lösning. Jag vågar derföre föreslå, att Kammaren måtte låta fortfarande bero vid samma lydelse af den ifrågavarande 44 § af bankoreglementet, som den nu har.

Herr Lindström: Då denna fråga förra gången förevar till diskussion i denna Kammare, tror jag knappast någon annan än den siste talar- en framställde några anmärkningar emot Utskottets förslag att inskränka det kreditiv, som nu är anvisadt till manufakturernas och fabrikenas understöd, men icke desto mindre beslöt Kammaren en återförvisning af samma Betänkande, hvarvid man afsåg, att, med anledning af åskilliga anmärkningar, som här blifvit gjorda beträffande tiden för ifrågavarande inskränkning, Utskottet måtte pröfva, huruvida icke förhållandena vore sådana, att de betingade en förändring just i afseende på den tid, inom hvilken de 250,000 riksdalerna skulle enligt Utskottets förslag till Riksbanken återbetalas. När frågan åter förekom till behandling i Utskottet, fick man upplysning derom, att något behof af en sådan förändring icke förefanns, utan att Kommerskollegium utan svårighet kunde så ställa utlåningarne, att återbetalningen skulle kunna försiggå på den tid Utskottet föreslagit. Man erhöll kännedom derom, att samma dag å detta kreditiv fanns olyftadt ett belopp af öfver 300,000 riksdaler, som således högst betydligt öfversteg den summa, som blifvit ifrågasatt att indragas. Om Kommerskollegium således hade blifvit ålagdt att genast samma dag inbetala denna summa af 250,000 riksdaler, hade detta kunnat låta sig göra. Vid sådant förhållande ansåg Utskottet sig icke behöfva göra någon närmare utredning af frågan, helst Banko-Utskottets ledamöter voro i tillfälle att inom Kammaren lemna de upplysningar som kunde äskas.

Dessa onständigheter tror jag utgöra tillräckliga skäl för att helt och hållet bifalla Banko-Utskottets ifrågavarande förslag, hvilket jag äfven yrkar.

Herr Wedberg: Till en början ber jag att få fasta uppmärksamheten på den reservation, som i afseende å förevarande fråga finnes Banko-Utskottets Betänkande N:o 13 bifogad, och hvori reservanten, Herr vice Talmannen inom denna Kammare, yttrar följande, som jag torde få till alla delar biträda: "Jag anser den närvarande tidpunkten, då stor svårighet råder, icke blott för landets jordbrukare, utan ock för nästan alla idkare af svensk industri, att kunna erhålla förslag på för deras näringsars behof tillräckligt lång tid, icke vara gynnsam för upphäfvandet af den verksamhet, som nämnda diskont, med Riksbankens kraftiga biträde, näringsarne till nytta, under en längre tidsföljd har utöfvat. Stora fabriks- och manufaktur-aktiebolag och äfven enskilde, som bedrifva större industrial rörelse, skola visserligen förstå att skaffa sig förslag från både Riks-

banken och andra penninganstalter, till ersättning för hvad de förlora genom manufakturdiskontens upphörande; men ett stort antal öfver hela landet spridde mindre industridkare, och särdeles de deribland som nyss börjat eller äro på väg att börja nya företag, skola icke utan kännbar afsaknad kunna mista de försträckningar, som de hittills varit vande att från nämnda anstalt påräkna.“

Det har här blifvit sagdt, att Kommerskollegium, då det nu har inneliggande 300,000 riksdaler för manufakturdiskontens räkning, mycket väl borde kunna undvara denna summa af 250,000 riksdaler, som Utskottet föreslagit till indragning från nämnda diskont och öfverflyttning till Riksbanken. Härvid tillåter jag mig anmärka, att, om också dessa 300,000 riksdaler för närvarande, då industrien är stadd i särdeles svårt betryck till följd af ogynnsamma konjunkturer, icke kunna för densamma användas, det dock snart nog kan inträffa — hvilket vi väl alla förmoda och hoppas — att industrien tager bättre fart och sålunda blir i behof af ökad rörelsekapital. Då skall den ock, till sitt verkliga gagn, kunna använda detta belopp, som Kommerskollegium af en tillfällighet nu har disponibelt.

Då härtill kommer den omständigheten, att genom detta Riksbankens kreditiv till merbemälda manufakturdiskont hvarken Banken eller Staten gör någon egentlig uppoffring, ithy att utlåningsräntan i manufakturdiskonten är lika hög som i allmänna diskonten, finner jag deri ett ytterligare skäl, som talar för att den föreslagna inskränknigen är alldeles opåkallad.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra finner jag mig föranlåten anhålla om afslag å Utskottets föreliggande Betänkande.

Herr Svanberg: Om man i allmänhet vill vidtaga en åtgärd med något bestående förhållande, afser man väl ock, såsom ett med förstånd begäfvadt väsende, att med denna åtgärd åstadkomma ett nyttigt, ett fördelaktigt resultat. Under denna förutsättning vågar jag i för handen varande fråga hemställa till Kammarrens bepröfvande, huruvida verkligen någonting nyttigt skall kunna åstadkommas, derigenom att dessa 250,000 riksdaler redan från början af år 1869 från Kommerskollegium till Riksbanken öfverflyttas, i stället för att, såsom önskvärdt vore, få af Kollegium till den 1 Juli samma år bibehållas. Påtagligt är, att dessa medel nu komma industrien till godo och lända den till fromma; och man måste väl medgifva, att, om denna kan hjälpas, så är detta någonting godt och lyckligt. Och icke är det väl tillbörligt att lägga alla möjliga hinder i vägen för dess utveckling och förkofran? Den ringaste eftertanke borde säga hvar och en, att, om man söker hämma industrien och icke på vederbörligt sätt understödjer henne, man på samma gång motarbetar det allmänna väståndet, hvilket hos ett folk sådant som vårt, och synnerligen i en tid som denna, i hög grad måste bero af den omtanke man egnar åt vår, genom många sammanhängande omständigheter, i sanning aftynande industri. Af dessa enkla skäl, och då jag såsom sagdt icke kan se den ringaste fördel af den onämnda föreslagna åtgärden, yrkar jag afslag å Banko-Utskottets hemställan.

Herr Vougt: För min del kan jag icke finna något skäl för att att Kammaren nu skulle frångå, hvad Kammaren med återremissen af förevarande ärende till Banko-Utskottet åsyftade. Denna återremiss afsåg, som bekant, en förändring i tiden i afseende å nu ifrågasatta indragning af en del af manufakturdiskontens uti Riksbanken nu egande kreditivrätt, eller att de 250,000 riksdaler, som skulle blifva föremål för denna indragning, icke borde, på sätt Utskottet föreslagit, redan den 1 Januari 1869 till Riksbanken öfverflyttas, utan först den 1 Juli samma år. Det är visserligen sannt, hvad här blifvit sagdt, att mera än denna summa för närvarande ligger obegagnad i Kommerskollegium; men det tynande lif vår industri under detta och föregående året måst föra, är dertill en enkel förklaringsgrund, likasom man ock har skäl att hoppas, det industrien, åtminstone i vissa grenar, skall i närmaste framtiden något ökas. Det jernvägsarbete, som nu pågår i Wermland, och hvartill denna Kammare förhöjt det af Stats-Utskottet föreslagna anslag, torde väl af detta skäl komma att behöfva ökad materiel för sina särskilda ändamål; och de personer, som sysselsätta sig med tillverkning af jernvägsmateriel, skola säkerligen icke försumma i så fall att söka från manufakturdiskonten erhålla lån, och sålunda skall denna summa, som nu af en tillfällighet finnes i benämnda anstalt ineliggande, på ett välgörande sätt komma industrien till godo. Jag tror således klokheten bjuda, det man icke alltför mycket brådstörtar med indragning af det ifrågavarande beloppet från manufakturdiskonten, så mycket mera som denna indragning, från andra synpunkter sedd, för det närvarande ingalunda är af nödvändigheten påkallad.

Herr Carl Ifvarsson: Jag begär blott att få till protokollet antecknad, det jag, till alla delar gillande de åsigter den ärade representanten från Göteborg i förevarande friga uttalat, förenar mig med honom och hemställer om bifall till Banko-Utskottets Betänkande.

Herr Sjöberg: Då Banko-Utskottets Betänkande N:o 13 i nu afhandlade del var föremål för diskussion inom Kammaren, ansåg jag mig böra till en början hembära Banko-Utskottet min tacksamhet för det välvilliga och humana sätt, hvarpå frågan blifvit af Utskottet behandlad och hvilket i så väsentlig mån afvek från den framställning, som motionären behagat begagna. Jag yttrade vid samma tillfälle, att hela den ifrågavarande låneinrättningen icke motsvarade, ja icke ens kunde motsvara sitt ändamål, och att den derföre numera icke vore tidsenlig. Men jag tog mig på samma gång friheten att till Kammarens behjertande framställa de ömmande omständigheter, som finnas för handen i den tryckta ekonomiska ställningen i landet, hvilken så hämmande inverkade på all industri och rörelse; och fastän jag i sjelfva hufvudfrågan, om kreditivets minskande med 250,000 riksdaler, ansåg mig icke hafva något att invända, tillät jag mig dock hemställa, om icke Kammaren skulle vilja medgifva, att inbetalningen af dessa 250,000 riksdaler finge ega rum den 1 Juli 1869 i stället för den 1 Januari samma år, såsom Utskottet föreslagit. Jag kunde anse mig så mycket mera befogad att våga en sådan framställning, som jag utaf flere ledamöter af Banko-Utskottet och en Fullmäktig i Riksbanken erfarit, att en sådan åtgärd icke skulle på minsta

sätt vara besvärlig för Banken, utan tvärtom vara för densamma alldeles likgiltig, och jag derjemte visste, att den deremot för manufakturdiskontens förvaltning kunde blifva särdeles gynnsam. Ty ehuru det visserligen är sannt, att under de seduare åren en summa af omkring 300,000 riksdaler utaf detta kreditiv i allmänhet icke blifvit använd, och det derföre skulle kunna se ut, som om en indragning af 250,000 riksdaler vore för manufakturdiskonten temligen likgiltig, så är det likväl å andra sidan en sanning — hvilket förr under årens lopp visat sig — att det blir en tryckning vid öfvergången af lånerörelsen från det ena året till det andra; och just på denna grund kunde det vara af icke väsendtlig vigt, om Kammaren ville medgifva, att nu ifrågavarande indragning uppsköttes till den 1 Juli nästkommande år.

Jag vågar således anhålla om Kammarens uppmärksamhet för det af den förste värde talaren vilkorligt framställda förslaget, att till de uti momentet 2 Utskottets Betänkande N:o 13 förekommande tre punkter måtte fogas en fjerde punkt af följande lydelse: "att det belopp af 250,000 riksdaler, hvarmed hittills utgående anslag kommer att förminskas, varder till Riksbanken inbetaladt den 1 Juli 1869".

Hos Herr Talmannen får jag slutligen vördsamt utbedja mig proposition på detta förslag, hvilket jag härmed upptager såsom mitt eget.

Herr de Maré: Jag tror icke, att man öfverskattar styrelsens för manufakturdiskonten förmåga, om man vågar ana, att den skulle kunna, på sätt Utskottet föreslagit, inbetala en så obetydlig del af sitt kreditiv i Riksbanken som 250,000 riksdaler, så mycket mera som — hvilket äfven här blifvit ådagalagdt — den nästan alltid har ett belopp af 300,000 riksdaler olyftadt på detta kreditiv, och den derjemte så många månader i förväg får kunskap om, när dessa penningar skola inbetalas.

Utskottet har för detta sitt utlåtande fått uppbära stränga förebräelser, och en representant har till och med gått så långt, att han påstått, det hela Utlåtandet vore bygd på blotta hugskott. För min del tror jag, att Utskottet med lugn kan bära dessa förebräelser, då det vet med sig, att det ytterst omsorgsfullt behandlat och pröfvat frågan, och jag vågar förmoda, att det äfven lyckats Utskottet att i dess Betänkande N:o 13 bjuda goda skäl för denna sin tillstyrkan.

Här har blifvit yttradt, att, lika så väl som man gjorde en dylik minskning, man kunde hafva indragit hela kreditivet. Det torde väl dock få antagas, att man icke skulle hafva handlat i låntagarnes sanna intresse, om man på en gång beslutat sig för en så stor omhvälfning; och jag för min del kan ej finna annat, än att desse låntagare borde med tacksamhet emottaga detta förslag, hvarigenom icke mera än en niondedel af hela kreditivet blifvit indragen. Jag hemställer äfven till hvar och en af Eder, mine Herrar, hvilken har ett lån, om han icke skulle anse fördelaktigt att få detta lån staldt på 9 års amortering; och detta är det just som ligger i Utskottets förslag att i år indraga endast en niondedel af merbemälda kreditiv.

Jag anhåller om bifall till Banko-Utskottets hemställan i sitt Betänkande N:o 13 i afseende å förevarande punkt.

Herr Gudmundsson: Denna fråga har många gånger förut varit på tal under våra riksdagar. Man har ansett onödigt, att en så betydlig del af Riksbankens medel skulle ligga i ett sådant verk som manufakturdiskonten och derifrån utlemnas såsom lån åt några få slag af industriidkare samt sålunda undandragas den stora allmänheten. I synnerhet har man tyckt det vara nog mycket mannamån mot desse industriidkare, att de — derigenom att manufakturdiskonten haft detta stora kreditiv från Riksbanken på så låg ränta som tre, fyra procent — för sina lån fått erlägga en betydligt mycket lägre ränta än personer, som måst anlita andra låneinrättningar. Äfven har den fördelen varit förknippad med dessa lån, att de mestadels fått i många år förblifva stående — till och med utan omsättning. Jag tror således icke Utskottet trädt någons rätt för nära genom den här ifrågavarande indragningen utaf en del af kreditivet. Manufakturdiskonten skulle dessutom lätteligen kunna komma ut med en så ringa och väl lämpad afbetalning, som den hvilken här föreslagits. Disse industriidkare hafva ju i alla fall efter manufakturdiskontens indragning dels företräde till lån i allmänna diskonten, och dels äro de, liksom annat folk, i tillfälle att vända sig i låneväg till de nu för tiden så prisade och nyttiga privatbanksinrättningarne, som finnas litet här och der inom provinserna.

För min del tror jag derföre, att det icke är farligt bifalla Utskottets förslag, och instämmer på denna grund i Herr Lindströms yrkande.

Herr vice Talmannen Mannerskantz: Den siste värde talaren yttrade, att de nuvarande låntagarne i manufakturdiskonten skulle, om Riksbankens anslag till nämnda diskont indroges, få ersättning derför antingen i Riksbanken eller de enskilda bankerna. Med anledning deraf får jag fästa uppmärksamheten på den väsendtliga skillnad i sjelfva lånesättet, som emellan de nämnda olika låneanstalterna eger rum, och på de förhållanden, som derföre af den ifrågavarande åtgärden, låntagarne i manufakturdiskonten till men, skulle blifva en följd. De lån, som industriidkarne nu ega i diskonten, kunna nemligen visserligen icke anses såsom stadiga lån, på det sätt att de utlemnas på längre tid, utan de måste omsättas från det ena året till det andra, genom nya förskrifningars afgifvande och godkännande till belåning, men det är dock bekant, att dessa lån i allmänhet fått, så länge säkerheten för dem varit densamma, genom årligen beviljade nya omsättningar med oförändradt belopp en längre tid förblifva stående. Tager man derföre nu bort manufakturdiskonten, så mista naturligtvis dessa industriidkare, som der haft en alltid säkert påräknelig lånetillgång, det tillfälle de förut egt att erhålla förlagslån eller andra lån, ställda på en längre tid; ty, såsom vårt penningväsende nu är rangeradt, är, som bekant, all utlåningsrörelse från bankanstalterna ställd på så korta återbetalningstider, att en industriell verksamhet inom hvad yrkesslag som helst svårigen dermed kan finna sig betjenad. Jag vill visserligen medgifva, att större fabriks- och manufaktur-aktiebolag äfvensom större enskilda industriidkare kunna undvara lån i denna form; emedan, om de ej disponera öfver egna tillräckliga förlagstillgångar, de hafva flera utvägar, att från andra håll anskaffa, hvad som fattas och,

bland annat, icke skola få svårt att genom kreditiv från Riksbanken erhålla ersättning för hvad de förlora i manufakturdiskonten. Men detta torde ej blifva så lätt för det stora antalet öfver hela landet spridda mindre industriidkare, för hvilka det dock är af högsta vigt att ega en anstalt, der de kunna erhålla försträckningar under samma vilkor och på samma sätt, som de hittills varit vanda att från manufakturdiskonten påräkna. Jag känner i min ort många personer, hvilka börjat sin rörelse med förlag från denna fond, och för min del skulle jag högeligen önska, att den icke indroges, då jag vet, att den genom att hjälpa mången företagsam eller uppfinningsrik nybörjare på det industriela området, varit för vårt inhemska näringslif i så hög grad gagnelig. Skall man emellertid indraga densamma, måste det, enligt min öfvertygelse, ske med minsta möjliga rubbning för dem, som nu äro låntagare deri. Jag kan derföre icke finna — då redan är ådagalagdt, att ett uppskjutande med inbetalningen af nu ifrågasatta 250,000 riksdaler till den 1 Juli 1869 icke kunde medföra någon skada för Riksbanken — hvarföre Kammaren skulle motsätta sig en så billig begäran.

Enligt mitt förmenande skulle, på sätt jag uti min vid det föregående Betänkandet fogade reservation har föreslagit, af denna fond kunna göras det förständigaste bruk, om densamma, i stället för att till Riksbanken åter flytta de medel, som derifrån varit till fonden disponerade, i sin helhet öfverlemnades antingen såsom aktietillskott eller emot ställd full garanti till en med bidrag af enskilde förstärkt och af dem förvaltad, för industriens tjänst inrättad utlåningsanstalt, hvarifrån hufvudsakligast förlagslån skulle till personer, som började med en ny industri, utlemnas; ty derigenom skulle man bäst gynna uppkomsten af all ny industriell verksamhet här i landet.

Då man från andra sidan fortfarande framhåller och söker förverkliga satsen, hvarigenom all utlåningsrörelse här i landet skulle koncentreras i bankanstalter, som blott bedriva utlåning på kortare tid, och detta tyckes antyda, att de korta lånen skulle vara de bästa, tillåter jag mig anmärka, att sådana lån äro för all rörelse, endast med undantag för handeln med en del utländska produkter, i vårt land alldeles onaturliga. Om denna gren af handelsrörelsen undantages, måste nemligen all vår rörelse drifvas på längre tider än på andra ställen, derföre att vi största delen af året till följd af vintern äro inrestängda mom oss sjelfva och derigenom måste ligga i förlag med ett större förråd både af färdiga egna produkter och af de medel, som för deras frambringande erfordras, än förhållandet blir anorstädes, der omsättningen är obehindrad och kan vara liffig hela året om. Man har dock fått här inrotad den föreställningen, att man äfven hos oss borde, i likhet med hvad som skett i andra länder, om jag så får säga, ställa allting på korta tider; men detta måste nödvändigt vara origtigt, så länge icke hos oss för en sådan åtgärd de förutsättningar finnas, hvilka i dessa länder gjort densamma berättigad, och jag kan icke underlåta att begagna hvarje tillfälle, för att såsom min öfvertygelse ständigt upprepadt å nyo uttala, att man till stor del uti den omständigheten, att utlåningsrörelsen icke är lämpad efter härvarande affärsrörelses rätt förstådda behof, har att söka orsakerna, hvarför vårt samhälle har så svårt att komma i en fördelaktigare ekonomisk ställning.

På skäl, jag haft äran anföra, förenar jag mig med dem, som yrkat, att inbetalningen af ifrågavarande 250,000 riksdaler till Riksbanken skulle till den 1 Juli 1869 uppskjutas.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr Talmannen upptog de yrkanden, som derunder blifvit gjorda dels på bifall till det förslag, som blifvit framställt i andra punkten i Banko-Utskottets Utlåtande N:o 13, dels på bifall till samma förslag, men med tillägg af ett fjerde moment, enligt Herr Indebetous förslag, dels slutligen på afslag å Utskottets framställning och bibehållande af 44 § i Bankoreglementet med dess nuvarande lydelse. Propositioner framställdes på dessa yrkanden, och besvarades alla med blandade ja och nej. Då Herr Talmannen förklarade sig anse ja öfvervägande för bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick, begärdes omröstning. Till kontraposition antogs det af Herr Indebetou afgifna förslaget, och erhöll alltså den nu uppsatta, justerade och anslagna voteringspropositionen följande lydelse:

Den, som bifaller hvad Banko-Utskottet hemställt i andra punkten af dess Betänkande N:o 13,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammarerna, med godkännande i öfrigt af Utskottets hemställan, beslutat, att till de af Utskottet i trenne särskilda punkter föreslagna förbehåll skall fogas följande:

“4:o att det belopp af 250.000 riksdaler, hvarmed det hittills anvisade “anslaget kommer att förminskas, varder till Riksbanken återbetaladt sedan “nast den 1 Juli 1869.”

Omröstningen, i vanlig ordning anställd, utföll med 76 ja och 56 nej, hvadan det af Utskottet i andra punkten af Betänkandet N:o 13 framställda förslaget blifvit utan förändring af Kammarerna bifallet.

§ 3.

Företogs till slutligt afgörande Stats-Utskottets Utlåtande N:o 89, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga Proposition med förslag till Tullverkets utgiftsstaten, att gälla från början af år 1869.

Punkten 1 (sid. 13).

Herr Statsrådet Friherre af Ugglas:

Herr O. B. Olsson: Vid afgifvande af min motion om indragning af tulldistriktschefsembetena, hyste jag den billiga förhoppning, att något mera afseende skulle fästas vid densamma än som skett. Under den tid, som sedan dess förflutit, har jag emellertid sökt skaffa mig flera upplysningar i detta ämne, hvilka ännu mera stadgat min öfvertygelse, att ganska betydliga besparingar i denna gren af förvaltningen kunna vidtagas, om man blott vill egna tillräcklig uppmärksamhet deråt.

Tullverket har hittills varit ett slags stat i Staten. Detta oegentliga förhållande har gifvit anledning till en ganska betydlig tjänstemannapersonal med ty åtföljande höga aflöningar. Jag anser det derföre vara Representationens pligt att rätta ett sådant missförhållande och att återföra tullstaten inom de gränser, som kunna vara förenliga med landets tillgångar.

För min del är jag fullt öfvertygad, att såväl tulldistriktscheferne som deras sekreterare och tullfiskaler äro fullkomligt öfverflödige, hvilket torde bevisas bäst deraf, att till berörda chefsplatser ofta utnämnas personer, hvilka sakna icke allenast den synnerligast för en chefsbefattning erforderliga specialkunskap uti hvad till tjänsten hörer, utan äfven all erfarenhet och kännedom om hvad den lägste af alla hans underlydande är pligtig att veta. Endast inom tre af rikets elfva tulldistrikt, nemligen det vestra, södra och sydöstra, finnas distriktchefer; och jag vågar påstå, att inom de åtta öfriga tullverkets rätt och bästa lika bra, om icke bättre bevakas. Det har verkligen funnits en tid, då desse distriktchefer behöfdes, men den tiden är längesedan förbi, tack vare ett friare tullsystem, lättare kommunikationer och de öfrige tulltjänstemännens förbättrade lönevillkor.

Hvarföre skola icke *tullkammarföreståndarne* i rikets södra del kunna anses lika redbare som de i öfriga delar af riket, och hvarföre skola desse hafva en särskildt kontrollerande magt öfver sig? Detta tyckas vederbörande distriktschefer sjelfve inse, ty några inspektionsresor inom distriktet företagas i allmänhet icke, utom i sällskap med generaltulldirektören; och med dessa resor vinnes litet eller intet, då vederbörande vanligen i god tid underrättas om de höga chefernes ankomst. En kontrollerande person kunde dock vara nödvändig, men icke ensamt för södra delen af riket, utan för hela landet. För detta ändamål kunde tillsättas en *öfverinspektör*, som ganska väl kunde fullgöra alla de åligganden, som nu äro fördelade på samtliga distriktcheferne, och hvilken eger kunskaper och duglighet för tjänstens bestridande, genomreser landet och inspekterar såväl tullkamrarne som bevakningen. Denne person borde icke få samtidigt beklåda någon annan befattning, och skulle hafva sig ålagdt att månadtligen till Styrelsen afgifva en fullständig berättelse om de erfarenhetsrön han gjort och i följd deraf föreslå nödiga förbättringar, till vinnande af största möjliga lättnad och säkerhet i kontrollen.

Ett bevis, på hvilken onödig kostnad en okunnig distriktchef kan förorsaka Statsverket, kan jag anföra från min hemort. I Malmö tillsattes för några år sedan en distriktchef, som förut var polistjänsteman här i Stockholm. Han förstod naturligtvis icke tjänsten det ringaste; och knappt hade han tillträdtt sin befattning, förrän han begärde, att ett fartyg skulle byggas och bemannas för hans räkning. Detta skedde äfven. Kort derefter dog han emellertid, och till hans efterträdare utsågs en öfverste vid ett af våra infanteriregementen, hvilken hade lika litet erfarenhet i tullverkets tjänst som hans företrädare. Dennes första åtgärd var att förklara detta fartyg öfverflödigt. Följden häraf blef emellertid, att fartyget nu ligger i Malmö hamn, der det sannolikt kommer att ruttna, så framt man icke kan lyckas att få detsamma försäldt.

Samtliga kustcheferne, med undantag af de i Malmö och Helsingborg, på hvilka ställen det omedelbara grannskapet med utlandet fordrar en

jennare tillsyn, torde kunna indragas, och befälet öfver kustbevakningen anförtros åt tullförvaltarna. Detta så mycket heldre som kustchefens tjänstgöring läter endast bestå uti att en gång i månaden utbetala aflöningen till de underlydande.

Hela kustbevakningen i sydöstra distriktet borde kunna indragas, helst ingen sådan anses behöfelig hvarken i central-, östra eller norra tulldistrikten, ej heller i Cimbrishamn, Ronneby, Engelholm, Båsta eller Laholm.

Med undantag af kuststräckan från Åhus till Hallandsgränsen, behöfves enligt mitt förmenande inom hvarje tullkammardistrikt icke mer än en kustsergeant med tillräckligt antal underlydande, i fall nemligen beslagsmedlen så fördelas, att kommunalkassan i den socken, der beslaget göres, kommer att erhålla andel i beloppet af böter och varor.

Tullfiskalerna anser jag äfven kunna undvaras, ty deras åliggande kunde ganska väl fullgöras af tullkammarföreståndarne; naturligtvis med öppen lemnad rätt för Tullstyrelsen, att, i händelse särskild åklagare skulle för något mål erfordras, dertill för tillfället förordna lämplig person.

Vid kustbevakningen i Göteborgs tullkammardistrikt tror jag äfven, att 2 kustsergeanter till häst och 3 till sjös utan olägenhet kunna undvaras. Detta så mycket mera, som inom detta distrikt finnas, utom dessa 6 kustsergeanter, 3 kustvakter till häst och 7 till sjös, och icke mindre än 41 kustroddare, utom 3 särskilde kustvakter å Inland. Således tyckes mig som Göteborgs distrikt skulle hafva stort öfverflöd på tulltjänstemän, och att derföre kustsergeanterna kunna indragas.

En föregående talare har visserligen sagt, att Utskottet har gått alldeles för långt i sina nedprutningar af hvad Kongl. Maj:t föreslagit; men jag kan icke dela denna åsigt, utan skulle tvärtom önskat, att nedsättningarna skett i ännu betydligare mån, än som nu varit förhållandet. Så anser jag:

att tjänstgöringspenningarna för öfverinspektorerne vid Stockholms och Göteborgs packhusinspektioner böra nedsättas till 2,000 riksdaler för hvardera;

att löner för öfverinspektorerne vid hamnbevakningen böra nedsättas till 3,000 riksdaler för hvardera;

att tjänstgöringspenningarna för kontrollörerna vid nyssnämnda bevakning böra utgå med endast 1,000 riksdaler;

att tullförvaltarnes vid nederlagskontoren löner böra nedprutas till 3,000 riksdaler;

att tjänstgöringspenningarna för konfiskationsinspektorerne böra nedsättas till 1,000 riksdaler; samt

att tjänstgöringspenningarna för kontrollörerna vid Stockholms och Göteborgs sjötullskammare böra beräknas till endast 1,750 riksdaler.

För kustsergeanterna till häst bör dessutom hästlegan kunna nedsättas från 450 riksdaler till 250 riksdaler; och detta på grund af den beräkning, att om hästen vid inköp kostar 400 riksdaler och är tjänstbar i åtta år, så blir årliga amorteringen på köpesumman 50 riksdaler; hvarjemte foderlegan icke bör beräknas till mer än 200 riksdaler.

Hvad bätlegan beträffar, så är den upptagen till dels 300 riksdaler, 400 och 450 riksdaler samt ända till 500 riksdaler. Jag vet visserligen icke så noga hvad den kostar, men jag tror ingalunda, att den kan blifva

dyrare än hästlegan, och jag önskar således att den nedsättes till 250 riksdaler.

Ingen vaktmästare vid tullstaten bör hafva högre lön än 750 riksdaler. Om jag jemför dessa med t. ex. lärare i elementarläroverken, som endast hafva 1,000 riksdaler i lön och först efter fem år komma i åtnjutande af förhöjning, och med pastorsadjunkter som hafva 500, 600 och 700 riksdalers löner, och hvilka först efter 10—15 års tjenstgöring kunna hoppas förbättrade lönevillkor, så måste man medgifva, att de kunskaper desse måst inhemta icke äro särdeles väl tillgodosedda, jemförda med nämnde vaktmästare. För öfrigt hafva vaktmästare i andra Statens embetsverk endast 600 riksdaler, och detta aldra högst.

På grund af hvad jag nu yttrat, hemställer jag att få till fjerde punkten i Utskottets Betänkande lägga ett nytt moment d) af följande lydelse: "att Kongl. Maj:t måtte vid uppgörande af den blifvande nya staten låta tillse, att så många indragningar som möjligt må göras, och att lönerna för de återstående embets- och tjestemännen icke upptagas till högre belopp än för deras vederlikar i andra embetsverk."

Herr Stråle: Om man skulle våga yttra ett eller annat ord i denna fråga, så behöfver detta icke tagas såsom något klander mot Generaltullstyrelsen och dess stat, tvärtom skulle jag vilja erkänna, att Tullstyrelsen på ett fullständigt och talentfullt sätt gjort allt hvad den kunnat göra af sitt förslag. Men å andra sidan är det afven naturligt, att Representationen vid föredragningen af en så vigtig fråga huser betänkligheter, så mycket mer som denna stat nu för första gången föreligger Representationen till behandling och tillföre icke varit af densamma ens känd. Läger man då dertill, att närmare 2,000,000 riksdaler, som är en ganska betydande summa i vårt land, skulle åtgå till denna förvaltning, så kan man icke finna underligt, om Representationen vill hafva ett ord med i denna fråga. Den siste ärade talaren har yttrat, att förvaltningskostnaden för tullstaten uppgått till endast omkring 13 procent af uppbördens. Men enligt min beräkning går den dock ända till 15 procent. Till exempel för 1867 stego inkomsterna till 12,750,000 riksdaler och staten visar 1,981,000 riksdaler, detta blir öfver 15 procent. Detta är dock i det stora hela likgiltigt. Mig synes dock naturligt, om Representationen vill ådagalägga en ganska stor betänksamhet vid afgörandet af denna fråga, och jag måste protestera mot den förste talarens anspråk, att man skulle hysa så stort förtroende till Regeringen eller Departementschefen i detta fall, att man ej skulle så noga granska det föreliggande förslaget, emedan det endast gäller under loppet af ett år. Jag vill dock fästa uppmärksamheten derpå, att, om denna princip skulle nu göra sig gällande, så skulle naturligtvis konsekvensen fordra, att den tillämpades t. ex. på alla hufvudtitlarna; och hvad skulle vi då med Stats-Utskottet att göra. Jag är dock fullkomligt öfverens med samma ärade talare deruti, att Stats-Utskottet icke åt denna fråga egnat den uppmärksamhet och utförlighet, som efter min uppfattning hade varit önskelig.

Det är två omständigheter som förekommit mig anmärkningsvärda och som gifvit mig anledning begära ordet. Den ena är hvad som rör departementscheferne

departementscheferne och deras aflöning. Denna aflöning är en sak, befattningen en annan. I afseende på departementscheferne har Stats-Utskottet föreslagit: "att Kongl. Maj:t måtte i nåder besluta, att, derest intill nästa riksdag ledighet skulle yppas bland departementscheferne, distriktscheferne eller inom Generaltullstyrelsens kansli-, kammar- eller revisionskontor, dessa tjänster må endast på förordnande och tillsvidare tillsättas". Hela den motivering, som Utskottet härför anfört, igenfinnes å sidan 10 i Betänkandet, der det heter: "Då inom Utskottet tvekan uppstått rörande lämpligheten af nuvarande styrelseorganisation med departementschefer, ställde emellan den allena beslutande generaldirektören å ena sidan samt cheferne för kansliet och de särskilda kontoren å den andra, har Utskottet" etc. etc. Det hade varit önskligt, om Utskottet gjort Representationen eller oss litet hvar reda för hvilka befattningar dessa departementschefer bestrida. Ty man kan begära hos hvarje representant någon kännedom i dessa embetsmäns göromål. Det har förefallit mig besynnerligt och jag erkänner det vara orimligt, att det finnes embetsmän, som icke ega beslutanderätt inom någon sfer. Men så är dock förhållandet med dessa departementschefer. De uppträda i den mest osjelfständiga form, som man någonsin kan tänka sig. De hafva endast rätt att afgifva sin reservation till protokollet, men detta är också allt. I afseende på dessa embetsmäns göromål har Utskottet, som sagdt, icke gitvit någon den minsta vägledning för omdömet; och man har således icke haft annat att göra än att taga sin tillflykt till instruktionen. Den innehåller i 3 §: "Departementscheferne innehafva äfven förtroendebefattningar. De böra begge vara tillstådes vid afgörandet af de hos Generaltullstyrelsen förekommande mål, och äro pligige att till det protokoll, som dervid föres, yttra deras tillstyrkanden och meningar i de fall då de äro skiljaktige från generaltulldirektörens beslut, dem de eljest anses hafva biträdt". Det är således det hufvudsakliga som desse chefer hafva att göra. Vidare förekommer i en följande paragraf: "Förste departementschefen tillhör i öfrigt att personligen föra de kontroller emot uppbördsmän och den afräkning med Rikets Ständers Bank, som bevitna att alla inflytande medel riktigt och ordentligen i Banken insättas samt derifrån assigneras"; samt i nästföljande paragraf: "Andre departementschefen åligger att bestrida föredragningen af alla förekommande, till uppbördsverket ej hörande ärenden". Vidare innehåller instruktionen, att, då förste departementschefen har laga förfall, så inträder i hans ställe kamereraren, och i händelse af förfall för andre departementschefen handhafver sekreteraren under tiden hans göromål. Jag besitter visserligen icke den speciela kännedom, som möjligen kan erfordras, för att yttra mig öfver dessa förhållanden; men nog förefaller det mig besynnerligt att, äfven om man skulle finna något skäl att påstå, det förste departementschefen är nödvändig såsom kontrollant af den stora uppbörden, ehuru jag påstår att kamereraren med ökad biträde skulle kunna uppehålla hela befattningen, den andre chefen, som är föredragande för öfriga ärenden, skall kunna vara nödvändig, när det finnes en sekreterare, hvars tid ej är mer upptagen, än att han kan hinna sköta båda befattningarne, hvartill han under vissa förhållanden enligt instruktionen är förpligtad. Detta i afseende

å sjelfva befattningarne ur principiell synpunkt. En bana sådan som denna är allt annat än önskvärd, fast den tyvärr är beträdd i åtskilliga Statens embetsverk.

I afseende på löneförhållandena, så anser jag den beräkning Utskottet i detta fall gjort temligen godtycklig, ty den norm Utskottet följt är orimlig. Om man, såsom Utskottet gjort, jemför dem med motsvarande embetsmän i andra verk, råder i kollegierna och hofrättsråder, som äfven hafva 5.000 riksdaler i lön, så skall man nödvändigt finna, att dessa sistnämnde hafva särdeles ansträngande befattningar, och dessutom icke hafva utsigter till större lön, förrän möjligen när de blifva de äldste och då med den ringa summan af 500 riksdaler.

Vidare har jag fästat mig vid en annan befattning, som hvarken Kongl. Maj:t eller Utskottet vidrört annat än i afseende på lönebeloppet, men som af nästföregående talare blifvit framhållen, nemligen distriktchefsbefattningen i de särskilda distrikten. Jag måste erkänna, att jag ingenstädes funnit någon ledning för det omdöme, att dessa distriktchefer skulle vara oundgängligen nödvändige, lika litet som jag anser de föreslagna lönebeloppen vara de rigtiga; men, som sagdt, intet af dessa dokument innehåller ett ord om hvad dessa chefer hafva att sköta. Emellertid kan det icke annat än förefalla besynnerligt, att Utskottet i fjerde punkten mom. b) föreslår, att distriktcheferne skola endast på förordnande tillsättas, utan att med ett enda ord motivera detta förslag. Men tiden har uppenbarligen varit för knapp att taga annat än en flygtig kännedom om förhållandena. Jag har lyckats förskaffa mig instruktionen för distriktcheferne, och den innehåller bland annat, att: "de skola vaka öfver tullförfattningens behöriga handhafvande och rigtiga tillämpning; att speciellt tillse huru tulltjenstemännen inom hvarje distrikt fullgöra sina tjenstepliqter" etc. Jag vill ej besvära Kammaren med att uppläsa hela instruktionen. Mig synes emellertid som distriktcheferne äro en mellanhand mellan den lägre bevakningen och Tullstyrelsen. Jag ber att få fästa uppmärksamheten derpå, att denna instruktion är utfärdad år 1825; och en hvar finner lätt huru olika förhållandena då voro mot hvad de nu äro. Då funnos icke jernvägar, icke telegrafer. Man kunde då icke förflytta sig från Stockholm till Malmö på två och till Göteborg på en dag, utan man behöfde då fyra dagar för denna resa.

Om man vidare går igenom Tullstyrelsens afgifna förslag, så finner man, att Styrelsen föreslagit, att chefsambetet i sydöstra distriktet skall från 1869 ställas på indragingsstat. Vidare finner man, att i östra, norra och inre distrikten finnas ej några distriktchefer; att i vestra distriktet chefen har 14 större och mindre tullplatser under sin bevakning, i södra 18, i sydöstra 8, i östra 5, på Gotland 11 och i det norra distriktet 17 o. s. v. Nu må man visserligen antaga, att såväl tullbevakningen som befolkningen i Bohuslän, Malmöhus och Gotlands län är svårare att handhafva än i öfriga provinser. Men det förefaller den oinvigde besynnerligt, att, då dessa chefsplatser äro så nödvändiga, ett distrikt med så många tullplatser som det norra kan reda sig utan distriktchef. Ty det går dock bra mycket lättare för generaldirektören att på sina inspektioner komma till Göteborg än till Hernösand. Det synes verkligen häraf, som man skulle kunna tänka sig möjligheten deraf, att dessa befattningar numera icke äro

så nödvändiga och af den betydighet som de voro 1825, då instruktionen skrefs. Ser man vidare på de löneförmåner Kongl. Maj:t föreslagit, så är vestra distriktets chef föreslagen till 8,000 riksdaler och södra till 7,500 riksdaler. 8,000 riksdaler är dock en ganska stor aflöning hos oss. Justitieråden, som äro medlemmar i den domstol, som utgör högsta instansen i vårt land, hafva endast 8,000 riksdaler; och det kan väl vara besynnerligt, om distriktcheferne skola hafva lika stor aflöning som desse.

Hvad jag emellertid velat säga går hufvudsakligen ut derpå, att ifrågavarande stat icke måtte nu definitivt antagas utan endast att gälla under ett år. Men jag vill äfven fästa uppmärksamheten derpå, att Kongl. Maj:t och äfven Tullstyrelsen gjort anspråk att få deusamma fastställd för all framtid. Och med de knapphändiga upplysningar Utskottet gifvit, förutom dem som chefen för Finansdepartementet nu lemnat, vore det myckert begärdt att fordra, det Representationen nu skulle för all framtid fastställa den oförändrad. Om andra punkten i Betänkandet nu bifalles, så kan det vara tids nog att ett annat år få staten fastställd. Under förutsättning häraf, och med antagande att vi ett kommande år få igen denna stat till slutligt afgörande, kan man antaga, att Representationen då är mera beredd för frågans behandling och hunnit sätta sig in i dessa tjenstemäns åligganden. Min öfvertygelse är, att ingen af Representationens ledamöter vill vägra en tjensteman sin bergning, ja! man vill till och med gifva dem sin fulla skälige bergning, men man vill äfven veta, att man får, så att säga, "full valuta för sina penningar".

Den förste ärade talaren har uppställt en jemtörelse med borgmästares och rådmäns i Göteborg aflöning och distriktchefens derstädes; men den jemtörelsen är något haltande, ty man kunde då konsekvent utsträcka jemtörelsen till de löneförmåner, som t. ex. direktören i en enskild bank åtnjuter; och detta kan ju icke vara riktigt. Ty om Göteborgs stad har för princip att högt aflöna sina tjenstemän, så är det deras ensak, men icke kan Staten taga detta såsom någon norm för sig.

I afseende på första punkten ville jag i likhet med den förste talaren, och då man nu ej afsett att få normalstat utan endast stat för 1869, säga: hvartill tjena dessa nedsättningar? Men å andra sidan anser jag icke heller, att dessa nedsättningar äro så förskräckliga, då de gälla endast för ett år, ehuru jag måste erkänna, att jag är okunnig om orsakerna till de nedsättningar i tullförvaltarnes löner som Utskottet föreslagit, då jag deremot anser att goda skäl tala för nedprutning i distriktchefernes. Kan Kongl. Maj:t nästa år visa, att dessa befattningar är oundgängligen nödvändiga och särdeles viktiga, så är ju ingenting som hindrar, att deras aflöning då kan blifva förhöjd.

På grund af hvad jag haft äran yttra anhåller jag om bifall till föredragna punkten af Stats-Utskottets Betänkande.

Herr Björck: Af de föregående talarne hafva den förste och den siste sökt urskulda Utskottet, som fått uppbära klander för hvad som brister i dess Utlåtande, och Utskottet kan icke heller annat än med tacksamhet emottaga en dylik ursäkt, väl vetande att det behöfver utbedja sig sådan äfven för andra fall än nu här blifvit anmärkta. Med anledning af hvad sålunda förekommit ber jag att få redogöra för hand-

läggningen af detta ärende inom Utskottet. Från andra Utgiftsafdelningen inkom Betänkandet till Utskottet med några nedsättningar i lönebeloppen, men afsåg i öfrigt ovilkorligt bifall till Kongl. Maj:ts Proposition, utan att några jemkningar i systemet blifvit vidtagna. Detta kunde Utskottet in pleno icke gilla, då Utskottet deremot åstundade temligen djupt ingripande förbättringar, och derföre återförvisades Betänkandet till Afdelningen. Då emellertid tiden var långt framskriden, kunde denna återförvisning icke leda till någon fullständig omarbetning, så väl den än behöfdes, hvarföre det icke heller torde vara rätt att lägga Utskottet detta till last, då Utskottet i alla händelser uttalat andra grunder än Kongl. Maj:t, fastän detta skett knapphändigt och i allmänna ordalag, och derföre ej blifvit så uppfattadt och erkänt, som det vid närmare granskning torde förtjena.

En ärad talare omnämde, att man alltid klagat deröfver, att personalen vid tullverket vore för stor, och dess aflöning för hög, och detta är alldeles riktigt, ty just detta förhållande har gifvit Representationen anledning påyrka, att tullverkets utgiftsstater äfven borde framläggas till pröfning af Riksdagen. Då nu ock visat sig, att på sednare år icke mindre än 272 tulltjenster blifvit indragna, hvad bevisar detta annat, än att tullverket varit belamradt med en alltför stor mängd af tjenstemän? Vidare har man ock klagat öfver den alltför höga aflöning en stor del af desse tjenstemän åtnjutit, och måne icke denna klagan är berättigad? Jo, visserligen är detta erkänt i den Kongl. Propositionen, som afser att genom bestämmande af löner till visst belopp nedsätta inkomsterna för de oskäligt aflönade. Men hvarifrån hafva desse sistnämnde hemtat öfverdrifna inkomster? Jo, derifrån att man bestämde vissa procent af uppbördens, som skulle tillfalla tjenstemannen, och då rörelsen för några år sedan ökades högst betydligt, så steg också uppbördsp provisionen till en orimlig höjd, utan att man sedermera ansett sig befogad att ändra eller nedsätta densamma. Nu har emellertid Generaltullstyrelsen sjelf medgifvit, att dessa aflöningar varit för höga, och Kongl. Maj:ts förslag till stat afser nedsättning för de högre tjenstemännen och någon förhöjning för de lägre, hvadan man derutaf kan se, att Representationen haft stort skäl att påyrka granskning från sin sida af alla till detta verk hörande utgiftsstater.

Hvad de högste tjenstemännen beträffar, så är det visserligen sannt, att de kanske icke njuta så stor ledighet som andra tjenstemän, och jag vet mer än väl, att göromålen, sådana de nu äro ordnade, taga såväl deras tid som deras arbetsamhet i anspråk, men ändock synes mig, såsom skulle deras löner vara alltför betydliga. Och hvarutaf kommer detta? Jo, utan tvifvel derutaf, att lägre tjenstemäns löner voro alltför höga, och några andra jemförelsepunkter för bestämmandet af de förres hade man icke. Oaktadt man sålunda indragit flera tjänster och oaktadt man erkänt, att lönerna varit alltför höga, så har ändock, med undantag af ett enda år, tullverkets utgiftsstat varit i ständig tillväxt. Af denna anledning tror jag, att vi ej böra lägga så mycken vikt vid smärre partiela förändringar, utan att vi böra frankasta grunder till någon större, mer genomgripande reglering, samt dertill angifva några allmänna drag, och derför får jag uttala min tacksamhet mot Herr Statsrådet och Chefen för Finansdeparte-

mentet, som icke egentligen satt sig emot antagandet af Utskottets förslag, utan erkänt att grunderna deri äro rigtiga.

Jag torde nu få vända mig mot de anmärkningar, som blifvit anförda mot bifall till den nu föredragna punkten. Såsom första skälet till uppskjutandet af löneregleringen anför man, att tjänstemännen böra deröfver höras; ja det är nog rätt, att af tjänstemännens yttrande verkställigheten till en del beror, men detta synes mig icke böra uppehålla sakens gång. Deremot finner jag ett annat skäl vara af mera egentlig vikt, och det är att tullstadgan håller på att omarbetas. Då man ansett en förändring deraf nödig, förutsätter densamma en förenkling i göromåleus gång och en förminskning i personalens antal, enär man måste hafva till syftemål att tillse, om uti sättet för sakernas behandling kunde vinnas på samma gång någon större bekvämlighet för de trafikerande och någon fördel för Staten. Hvad angår sportlerna, så var frågan derom helt och hållet förbigången i den Kongl. Propositionen. och icke ett ord fanns nämnt om, huruvida de skulle uppbäras af tjänstemännen eller ingå till Staten. Man kom slutligen till det resultat, att vissa af dem icke böra försvinna, och därför kan en utredning af denna fråga icke umbäras.

Det andra stora skälet mot löneregleringens genomförande är frågan om organisationen af Styrelsen, som förestår, och jag vill påstå, att endast detta skäl under nuvarande förhållanden vore tillräckligt att försvara Utskottets förslag. Vi hafva länge arbetat på genomgripande förändringar i finansförvaltningen, så att alla Statens medel skola ingå i en gemensam kassa, och jag hoppas att denna förändring icke länge skall låta vänta på sig under nuvarande Chefen för Finansdepartementet. Hela det nuvarande sättet för uppbörden af tullmedlen, och dessas forslande från tullen till banken är underkastad mycken risk, samt har för icke längesedan gifvit anledning till en bedröflig balans, som en hvar har i friskt minne. Vinnes ändring häruti, så blir departementschefen för kameraldepartementet helt och hållet öfverflödig, då ingenting för honom finnes att göra. Visserligen måste kammarkontoret ändock bibehållas, men väsendtliga indragningar böra der kunna ske. Hvad chefen för kanslidepartementet beträffar, så består hans sysselsättning hufvudsakligen uti att skriva bref, och torde hans befattning utan svårighet kunna fyllas af sekreteraren, om denne blott förses med erforderliga biträden. När jag nu anför detta, så vill jag dock dermed icke hafva sagdt, det ju icke omständigheter kunna finnas som göra dessa tjenstebefattningar nyttiga, men om några så viktiga omständigheter förekomma. så utgöra de snarare undantag än regel, och jag tror att ärendena kunna så ordnas, att departementscheferne blifva alldeles umbärlige. Hvad kansliet särskildt beträffar, så har detsamma så stor personal, att, för att få någonting för dessa tjänstemän att göra, protokoll måste författas snart sagdt om allt hvad der förekommer, ehuru jag föreställer mig, att de mål, som egentligen torde böra föras till protokoll, kunde inskränkas till 60 å 70 om året. Jag för min del tror, att, om ett fullständigt diarium föres och deri införas alla beslut, som af den beslutande chefen fattas, detta kunde i de flesta fall vara alldeles tillräckligt. Departementscheferne få, i fall af behof, själfva skriva sina reservationer, och jag förmodar att i stället för nu högt aflönade tjänstemän behöfdes blott en sekreterare och en registrator med behöfliga biträden.

Hvad derefter beträffar distriktcheferne, så erkänner jag, att det nog är en fördel att hafva en sådan tjänsteman stationerad i Göteborg, åtminstone var detta ganska säkert förhållandet i fordna tider, då tvekan ofta uppstod hos tjänstemännen derstädes i fråga om författningarnes tillämpning, och möjligen kan utgiften försvaras med afseende å den högst betydliga uppbörd, som vid denna tullkammare inflyter. Huruvida denne tjänsteman deremot nu är lika behöflig som fordom, det vill jag icke påstå, och torde vid bedömande af denna fråga afseende fästas på telegrafer, som nu låter alla afstånd och all tidsutdrägt försvinna. Att åstadkomma kontroller genom kringresande kontrollörer, såsom en ärad talare till venster föreslagit, i ungefärlig likhet med hvad inom postverket eger rum, genom dess ombudsman, skulle möjligen gå an; men om man icke kan utfinna någon kontroll, som kan ersätta den af de ifrågavarande tjänstemännen nu besörjda, har jag för min del icke något emot att de kvarstå.

Kommer så vidare frågan om indragning af den personal i öfrigt, som är sysselsatt vid trafiken, och torde det då tillåtas mig att yttra några ord, om huru förhållandet med dessa är uti vårt brödraland Norge, och hvad erfarenhet derifrån kan hemtas. I detta lands nordligare hamnar finnes endast ett ringa antal tjänstemän på fast stat, utan antagas de i öfrigt erforderlige mot ett visst lågt afvode; så snart de inkallas i tjänstgöring åtnjuta de deremot dagtraktamente, men sådan afföning hafva de icke under den tid de icke begagnas. Det är en egenhet för vårt land, att vi hafva alltför många platser för tullbehandling af varor, och det vore allt skäl att tänka på, huruvida vi icke borde använda detta system, som i Norge med fördel begagnas, och på detta sätt vinna nedsättning och lindring i utgifterna för vårt tullväsende. Jag kan visserligen icke säga, att jag är den, som känner till vårt tullväsende något närmare, och därför kan jag icke heller säga något om den yttre bevakningen och den dertill hörande personalen; men de omständigheter, som Utskottet i sina motiv vidrört, torde alla förtjena komma under öfvervägande, om man vill reformera tullverket, dervid jemväl förhållandena med nyssnämnda bevakningspersonal torde förtjena någon närmare undersökning.

Beträffande åter de speciela anmärkningar, som emot lönerna på flera håll blifvit gjorda, så voro bestämningarne härom komma från Utskottsafdelningen, men i Utskottets plenum diskuterades de härs och tvärs, hvarefter återstoden blef den, som i Utlåtandet föreligger. Man fann, att de, som i afdelningen blifvit föreslagna, voro de enda, som möjligen kunde få pluralitet. Att sedan genom en reservation sönderslita Utlåtandet ville jag icke, utan jag lät detsamma passera, och jag tror för min del, att Kammaren i det närmaste bör göra detsamma. Man kan visserligen säga, att Kammaren ganska lätt kan misstaga sig i bedömandet huruvida den eller den tullförvaltaren på en eller annan liten ort har för stor eller för liten afföning, men jag vågar föreställa mig, att ett dylikt misstag äfven kan utaf Kongl. Maj:t begås, ty om man bland dess nädiga förslag kan plocka fram 20 platser, som äro riktigt affönade, så kan det ju hända, att samma förhållande icke inträffade med den tjuguförsta. Vill jag i detta fall specielt fästa mig vid de här i dag nämnda förhållandena vid Marstrand, så må jag fästa uppmärksamheten derpå att, i afseende på

nämnda plats, sannolikt blott tillfälliga omständigheter äro orsaken till den betydliga tulluppbörd, som der ett eller annat år förefinnes. Man måste medgifva, att någon gång sådana omständigheter förekomma, som drifva rörelsen snart sagdt emot dess natur till en viss plats, ty det är väl icke naturligt att lossa större quantiteter varor på en ö, på ej så ringa afstånd från fasta landet, men hinder af is m. m. kunna många gånger härtill bidraga. Med afseende å dylika rena tillfälligheter kan Regeringen lemna gratifikationer, och lönen bör, utan afseende härå, i alla händelser blifva konstant. Beträffande lönen för tullförvaltaren i Uddevalla tror jag, att den bör vara högre än den för samma tjänsteman i Marstrand, men hvad deremot angår den för samma tjänsteman i Söderhamn, så är jag nu icke i tillfälle att inlåta mig derpå, då jag icke haft tid att sätta mig in i frågan derom, men jag föreställer mig, att Utskottet äfven häruti funnit en ganska billig och riktig medelväg.

För att nu återkomma till departementscheferne och deras aflöning, så kan jag icke inse eller medgifva, att denna sednare bör vara högre än deras vederlikars i andra verk, och då densamma nedsattes för departementscheferne i Poststyrelsen, så anser jag det vara ett godt skäl att vidtaga samma åtgärd äfven här. Hvad sekreteraren angår, tror jag äfven goda skäl förefinnas, att lönen för honom icke må uppgå till högre belopp än på andra ställen. Vidare anser jag, att lönebeloppet för distriktschefen i Göteborg snarare är för låg än för hög, ty man måste se på hvad som erfordras för att derstädes kunna ansändigt underhålla en familj, då lefnadskostnaden derstädes är högre än på de flesta andra ställen. Hvad derefter beträffar äfven inspektorerne vid Stockholms och Göteborgs packhus, så ber jag Kammarens ärade Herrar ledamöter betänka, huruvida någon nedsättning för dessa rimligtvis bör komma i fråga, då de hvardera utöfva de göromål, hvaraf en uppbörd af omkring 5,000,000 riksdaler egentligen beror. Det ankommer på desse män, huruvida en så ofantlig summa skall utan förminskning till Staten ingå eller ej, och om dessa skulle kunna låta förleda sig, så skulle på en timme långt mer för Staten kunna gå förloradt än hela lönen utgör. Det finnes dessutom mången gång, bland underordnade tjänstemän, de, som nödvändigtvis måste åtnjuta högre aflöning än de öfverordnade, och detta ligger i öppen dag för dem, som vilja eftertänka förhållandet. Så är t. ex. förhållandet vid en privat köpmans kontor, der kassören möjligtvis åtnjuter högre aflöning än förste bokhållaren, som ändock mången gång deltagar i firmans affärer, men detta måste ställas så, för att den förre icke må frestas att öfverträda hvad moralens bud bjuder.

Vidkommande tullförvaltarne och deras aflöning i allmänhet samt grunderna dertför, så bör väl aflöningen bestämmas efter rörelsens storlek och beskaffenhet, men tillika vara i någon mån beroende på den förmåga, som af desse tjänstemän fordras för att kunna rätteligen utkräva Statens rätt. Anspråken på skicklighet i tjänsten i detta hänseende kunna dock ej vara stora, då vid de mindre tullkamrarne sällan ifrågakommer den speciela varukännedom, hvilken icke heller gerna låter sig förvärfa på andra ställen än på de större förtullningsplatserna. Det är således hufvudsakligen konsten att räkna och skriva jemte redbarhet, som fordras af föreståndarne vid de ifrågavarande tullkamrarne. Detta får man icke

förgäta vid jämförelse med andra Statens tjenstemän, af hvilka kräfväs insigter.

Hvad slutligen beträffar lönestaten för år 1869, så hindras densamma ingalunda, derigenom att Utskottets förslag antages i stället för Kongl. Maj:ts, och för min del yrkar jag bifall till förstnämnda förslag, utom hvad beträffar anslaget till öfverinspektorerne i Stockholm och Göteborg, i fråga hvarom jag tager mig friheten hemställa att Kongl. Maj:ts förslag måtte af Kammaren godkännas.

Herr Friherre Liljencrantz:

Herr Rosenberg: Det torde kanske anses mindre välbetänkt af en person i min ställning, som ej kan ega någon egentlig sakkunskap i denna fråga, att likväl yttra sig deri. Det är också icke just om detaljerna utan om sjelfva andan i förslaget jag anhåller att få säga några ord. Det ligger något i frågan i dess helhet, som jag ej kan lemna alldeles oanmärkt. Det är nemligen med ett visst vemod, man mottager dessa nya löneruleringsförslag, då man ser huru, såsom här är fallet, en förhöjning i Statens utgifter föreslås, då Riksdagen har önskat och hoppats nedsättning genom regleringen.

Man torde något hvar minnas den tiden, då Rikets Ständer anhöllo om en reorganisation af Krigskollegium, dervid man väntade sig en minskning i kostnaderna för detta embetsverk. Förändringen skedde, men följden blef icke en förminskning, utan i stället en förökning i Statens utgifter. Så synes äfven förhållandet vara här. Riksdagen har önskat att deltaga i uppgörandet af tullverkets utgiftsstat för att få densamma billigare, och nu föreslås en tillökning deri som kan uppgå till 45,000 riksdaler. Skall det komma att fortgå på detta sätt, så är det sannerligen bäst, att Riksdagen icke vidare ifrågasätter någon förminskning i statsutgifterna eller några nya löningsstater. Man hade dock anledning antaga, att nedsättning i kostnaderna för tullverket skulle komma att ega rum. Då det var fråga om antagandet af frihandelsystemet, förespeglades att en förminskning i utgifterna för tullen skulle blifva en följd deraf. Jag påstår icke, att detta var hvarken det enda eller ens ett af de hufvudsakligaste skälen för frihandelsprincipens godkännande, men säkert är, att detta framhölls såsom ett af skälen. Nåväl, vi hafva slagit in på den vägen, men någon nedsättning i tullutgifterna synes ej vilja följa deraf. Tvärtom föreslås nu löneförhöjningar, hvartill jag åtminstone ej kan finna fullgiltiga skäl. Väl anföres, att tulltjenstemännens göromål skola vara mera ansträngande och deras tid mera upptagen än andra tjenstemäns. Jag har emellertid funnit, att tulltjenstemän i min ort icke äro strängare upptagne af sina tjänster, än att de hafva egt tid att åtaga sig för rättandet af auktioner, bouppteckningar och andra uppdrag, hvartill kommer att de under en lång tid af året, nemligen om vintern, hafva nästan ingenting att göra. Så föreslås vidare, att vaktmästarelöner skola höjas ända till 800 riksdaler, ja 900 riksdaler, under det att t. ex. en skol-lärare för en tjenstgöring af 9 à 10 månader om året åtnjuter 500 riksdaler, naturaprestationer inberäknade. Och dock behöfver en vaktmästare hvarken genomgå någon examen eller ofira tid och kostnader för kunskapers inhemtande såsom skolläraren.

Jag kunde visserligen hafva åtskilligt annat att tillägga, men jag vill endast gifva tillkännna det vemod, som påtvingar sig då man ser tillökningar i statsutgifterna föreslås i stället för önskade nedsättningar deri. För öfrigt vill jag bifalla Utskottets Utlåtande med det af Herr O. B. Olsson föreslagna tillägget.

Herr Åstrand: Jag tror, att man i denna diskussion gått något för långt och behandlat hela Utlåtandet, ehuru endast den första punkten ännu är föredragen. Jag vill hålla mig vid denna punkt ensam och de nedsättningar i vissa löner, som Utskottet här föreslagit.

Det är naturligtvis svårt att afgöra, om en lön är för stor eller icke, om man ej eger fullständig kännedom om alla de med lörens åtnjutande förenade skyldigheter. Jag tror, att sådana svårigheter för oss förefinnas — och jag undantager härvid ingalunda mig sjelf — i afseende å bedömandet af lönerna för tullverkets tjenstemän. Emellertid anser jag, att man kan draga upp jemförelser emellan dessa och andra tjenstemäns löner samt derigenom komma till vissa resultat. Stats-Utskottet har äfven förfarit på detta sätt, men då jag ej delar de åsikter, hvartill detsamma dervid kommit, anhåller jag att få framställa några anmärkningar deremot.

Hvad departementscheferne beträffar, så har Utskottet ansett, att desses löneförmåner borde bringas i närmare öfverensstämmelse med de aflöningar, som utgå till deras vederlikar inom kollegierna. Jag tror ej, att Utskottet egt tillräckligt skäl härtill. Ty utom det att i General-tullstyrelsen hållas sessioner för hvarje dag till klockan 4 eftermiddagen, så måste densamma äfven ibland fatta beslut jemväl å öfriga tider af dygnet, om sådant t. ex. till följd af ett ankommet telegram erfordras. Derjemte åtnjuta icke departementscheferne, såsom t. ex. hofrättsråden, någon semester. Med hänsyn härtill, och då den ene af dem dessutom har kontrollen öfver en stor uppbörd (hvilken befattning ej kan betraktas såsom någon sinekur, då man vet att emot denna tjensteman blifvit helt nyligen framstaldt anspråk på ersättning för en summa, uppgående till tredubbla beloppet af hans lön), så kan jag ej finna obilligt att de åtnjuta högre lön.

Hvad sekreteraren angår, så eger han skyldighet att, i händelse af förfall för kanslidepartementschefen, inträda i utöfvandet af dennes tjenst, utan att därför åtnjuta någon särskild ersättning. Sekreteraren har således andra skyldigheter än sekreterarne i de öfriga verken, och då han derjemte icke egentligen uppbär i sportler mer än ungefär 200 riksdaler om året, kan jag ej anse den af Kongl. Maj:t för honom föreslagna lönen vara för hög.

Vidkommande distriktcheferne, så kan jag ej se, att det förhållandet, att sådane chefer icke finnas för det inre och det norra distriktet, samt att chefen för det sydöstra distriktet skall indragas, kan utgöra något skäl att äfven indraga distriktcheferne i Malmö och Göteborg, på hvilka platser den lifvigaste samfärdseln med utlandet eger rum. Om man tager i betraktande lefnadskostnaderna i dessa städer, så tror jag ej heller, att man kan anse de af Kongl. Maj:t för desse tjenstemän föreslagna löner för höga, och jag finner det dessutom vara nästan bättre att indraga dem, än att nedsätta lönerna, så att de kunde känna sig frestade

att ej tillbörligen uppfylla sina åligganden. I öfrigt kan jag ej dela den af en aktad talare från Göteborg uttalade mening, att Kongl. Maj:t föreslagit så höga löner för de öfverordnade tjenstemännen för att äfven kunna föreslå löneförhöjningar för de lägre; jag tror deremot, att man ej funnit lämpligt att vidare "jaga med svultna hundar", såsom ordspråket säger, och att den föreslagna jemkningen i lönerna varit af rättvisa och billighet påkallad.

Om någon indragning af den lägre tullbetjeningen, utöfver den som redan skett, kan ega rum, så tror jag äfven, att vederbörande göra framställning derom. En talare från Skåne har visserligen påstått, att en sådan indragning skulle kunna ske. Men vi hafva ju sett, att just inom den provins, han tillhör, tullbetjeningen blifvit vid flera tillfällen uppskad af lurendrejare. Detta tyckes mig tvärtom bevisa, att den ej är nog talrik för att kunna nöjaktigt fullgöra dem åliggande skyldigheter. Är det emellertid så, att den tullbetjening som finnes på något sätt generar, så bör den kanske indragas.

I afseende å öfverinspektorerne vid Stockholms och Göteborgs packhusinspektioner har en representant från sistnämnde stad anhållit, att Kammaren måtte besinna sig, innan den beslutar en nedsättning af desse tjenstemäns löner, och jag instämmer i denna anhållan, ty, mine Herrar, genom dessa tjenstemäns händer går på hvardera stället en årlig uppbörd af 5,000,000 riksdaler. De få se upp mer än andra, och en försummelse af dem kan kosta Staten mer än hela lönen går till. Deras rättskänsla står äfven i den närmaste beröring med trafikanternas enskilda intressen och försök att få göra dessa gällande. Dessutom få de vistas i de kalla, dragiga och fuktiga packhusen, hvaraf deras helsa måste lida, och jag kan derför icke finna annat, än att de böra åtnjuta en högre lön, ej blott motsvarande deras lefnadsbehof, utan jemväl lemnande dem tillfälle att reservera något kapital för framtiden.

Hvad tullförvaltarna vid Stockholms och Göteborgs sjötullskammare beträffar, så äro deras tjenester så tunga och ansvarsfulla, att jag ej tror det de böra ställas i paritet med tullförvaltare på andra orter.

Jag anser derför ej heller klokt att nu besluta de af Utskottet föreslagna nedsättningarne, då dessa dertill ej uppgå till mer än 14,000 riksdaler och beslutet i alla fall blott skulle gälla ett år. Det är visserligen sannt, att man, såsom en talare på Stockholms-bänken yttrat, vid nästa riksdag åter kunde höja lönerna, om man då fann skäl dertill, men jag tror ej, att det är Representationen värdigt att på sådant sätt löpa upp och ned.

Hvad af Utskottet för tullförvaltarna i öfriga städer föreslagna löner angår, så äro de, så vidt jag kunnat finna, endast tilltagna på höft. Den af Utskottet verkställda jemförelsen emellan desse tjenstemäns löner och göromål på olika orter är ej lycklig, såsom redan är anmärkt i fråga om tullförvaltarens i Marstrand lön. Det må vara en tillfällighet, men ett faktum är det dock, att uppbörden i Marstrand under fem år i medeltal uppgått till 82,000 riksdaler, under det den i Uddevalla ej stigit till mer än 44,000 riksdaler. Utskottet har vidare för tullförvaltaren i Söderhamn föreslagit lika lön som för den i Umeå, men nu är förhållandet det, att tjensten i Söderhamn är mycket besvärligare. Tullhuset ligger

nemligen der en fjerdedels mil från lastageplatsen, hvarjemte under stationen i Söderhamn lyda flera mindre stationer.

Med anledning af en talares yttrande, att utgiftsstaten för tullen oupphörligen vuxit, vill jag upplysa, att detta är ett misstag. För tjugu år sedan uppgingo utgifterna till 26 procent af uppbörden, nu utgöra de endast 13 procent — en talare från Stockholm uppgaf att de skulle utgöra 15 procent, men han glömde fyr- och båkmedlen; ty räknar man dessa med så gå utgifterna endast till 13 procent. I Norge belöpa sig utgifterna till 12 procent, men då ingår deri icke någon pensions- och indragningsstat. Drager man denna ifrån utgifterna för tullen hos oss, och betänker man tillika, att, till följd af Norges klippiga och otillgängliga kust, derstädes icke erfordras en så stor tullbevakning och så många stationer som hos oss, så tror jag, att man af jemförelsen med Norge icke skall kunna draga den slutsatsen, att tullväsendet här är dyrare än hvad det borde vara.

Med hvad jag nu yttrat har jag ej velat säga, att icke nedsättningar i utgifterna för tullen möjligen kunna ske, utan endast att det ej är så förskräckligt farligt med dessa utgifters storlek. På de skäl jag förut anfört, och då här endast är fråga om utgifterna för ett år, yrkar jag emellertid afslag å Utskottets Utlåtande i denna punkt och bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Stråle: Jag skulle icke hafva ytterligare tagit Kammarrens tid i anspråk, om icke några af en representant från Göteborg fällda uttryck dertill nödgat mig. Han lät förstå, att en honom föregående talare yttrat, att Utskottet icke bemödat sig att utreda denna fråga; och då detta uttryck påtagligen afser mitt yttrande, anser jag mig berättigad att derå svara några ord. Jag har icke sagt, att Utskottet icke bemödat sig att utreda frågan, utan att Utskottets Utlåtande lemnar åtskilligt öfrigt att önska. Jag har tillåtit mig att påpeka, att Utskottet ansett departementscheferne obehöflige, utan att likväl göra oss reda för hvad de hafva att göra; och jag tog mig friheten att om distriktscheferne säga detsamma. Jag kunde hafva tillagt, att hvarken Kongl. Maj:et eller Generaltullstyrelsen utredt frågan, och derom kunde vara mycket att säga, ty det är väl icke ett öfverdrifvet anspråk från Representationens sida att, då den skall fastställa en stat på nära 2,000,000 riksdaler, den vet hvad den får för produkt deraf.

I Utlåtandet förekomma flera summariska poster, om hvilka det varit önskligt att få åtskilliga upplysningar, men om hvilka Utskottet icke sagt ett enda ord. Så förekomma ålderstillägg, indragningsstat, pensionsstat och omkostnadsstat. Utskottet har icke vidrört annat än en del nedsättningar i lönen. Der förekomma dock, bland annat, rese- och traktementskostnader 44,000 riksdaler. Om nu Utskottet låtit sig nöja med att Generaltullstyrelsen föreslagit nedsättning från 66,000 riksdaler, så ligger deri något skäl, men det hade dock varit önskvärdt att få någon upplysning, för hvilka resor och traktamenten dessa medel äro afsedda, helst å snart sagdt hvarje sida förekommer häst- och båtlega. Vidare upptagas 8,000 riksdaler till ved, ljus och lyktors underhåll, men Utskottet har icke sagt, huru detta belopp skall användas. Är det afsedt blott för Ge-

neraltullstyrelsen, är det högt, är det åter beräknadt för hela tullstaten, är det obetydligt. Till skrifmaterialier äro afsedda 12,000 riksdaler. Med det billiga pris, som gäller å bläck och papper, synes denna summa vara något högt tilltagen, och det hade derföre varit önskligt att Utskottet redogjort huru nämnda summa är ämnad att användas. Ytterligare förekommer postporto, 15,000 riksdaler, och sedan mycket annat blifvit specificerad, upptagas under rubriken "diverse" 13,000 riksdaler. Då fråga är att på fullt allvar fastställa en stat, kan man väl med skäl fordra en mera detaljerad redogörelse.

Samme talare sade äfven, såsom ett slags svar på mitt påstående om distriktchefernes umbärlighet, att det vore en fördel att hafva en distriktchef i Göteborg, emedan tullförvaltaren och packhusinspektoren vid uppkommande tvifvel om rätta tullbehandlingen af varor kunde hafva honom att rådfråga. Han medgaf väl, att detta icke utgjorde tillräckligt skäl, men jag anser det icke vara något skäl alls. Han yttrade äfven, att öfverinspektorerne äro de viktigaste embetsmännen i Sverige, ty på hvardera af dem berodde 5,000,000 riksdaler. Om de äro de viktigaste embetsmännen, så är icke ens 7,000 riksdalers lön tillräcklig, men om man, såsom jag gör, antager att 6,000 riksdaler är en skälig summa, kan en skillnad af 1,000 riksdaler icke synnerligen inverka.

En annan talare har såsom skäl för departementschefernes bibehållande anført, att ett stort ansvar hvilar på dem, hvilket bäst syntes deraf, att en af dem råkat ut för ett åtal. Jag anser dock beviset icke vara rätt lyckligt valdt, ty om en advokatfiskal ansett sig böra åtala en departementschef, så har detta väl skett, för det denne icke gjort sin skyldighet, men icke tjenar det såsom bevis för att embetet bör bibehållas.

Sistnämnde talare har äfven sagt, att packhusinspektorerne äro, i följd af onunda tjenstelokaler, utsatte för att i förtid få sin helsa bruten. Jag känner icke förhållandet i Göteborg, men jag vet att i Stockholm de varit nog lycklige att kunna ända till 80 års ålder fortfara med sin tjenstgöring och uppbära sin lön, hvilket torde hafva sin grund i det rörliga och treffliga lif de föra.

Vidare har samme talare yttrat, att det icke vore Representationen värdigt att nedsätta dessa anslag. Jag trodde att detta var ett uttryck, som man vuxit ifrån. Det är värdigt Representationen att göra sig reda för hvarom fråga är, antingen den har att besluta om 14,000 riksdaler eller om 14,000,000 riksdaler.

Jag vill icke med den värle talaren tvista om det är 13 eller 15 procent, ty det är likgiltigt; men min uppgift grundade sig på siffror.

Jag återkommer till hvad jag slutade med, då jag förra gången hade ordet, nemligen att yrka bifall till Utskottets hemställan. Om icke riksdagen vore så långt framskriden, skulle jag önskat, att hela Utlåtandet blifvit till Utskottet återremitteradt, för att derigenom kunna åstadkomma den bevisningsskyldighet, som jag anser i detta fall åligga Regeringen och Generaltullstyrelsen.

Herr Statsrådet, Friherre af Ugglas:

Herr C. A. Larsson: Det torde kanske vara tillåtet Utskottets ledamöter att försvara sig mot anfallen från såväl ena som andra hållet.

Utskottet förutsåg, att detsamma skulle råka i klämman, ty från ena sidan uttalar sig alltid den tanken, att tjänstemännens löner äro för höga och förvaltningen för dyr. Derföre uppgjorde Afdelningen förslag till löner och underställde sedan detta förslag Utskottet in pleno, hvarest det diskuterades grundligt en hel dag och fick uppbära många anmärkningar, hvarefter Afdelningen afgaf Betänkande. Den omständigheten, att staten icke skulle fastställas såsom normal, gjorde emellertid, att Afdelningens förslag bifölls af Utskottet. Det har under diskussionen blifvit sagdt, att den framlagda staten icke är så mycket att fästa sig vid, emedan den gäller blott för år 1869, men vi skola ihågkomma att i en annan punkt bestämmes, att under mellantiden tjänstemännen skola höras, om de vilja ingå på den af Riksdagen föreslagna staten för år 1869. Den Kongl. Propositionen gick ut på, att Riksdagen först skulle bestämma staten och att tjänstemännen derefter skulle yttra sig, om de ville gå in på densamma eller ej. Följden hade i så fall otvivelaktigt blifvit den, att de, som äro högt affönade, samtyckt, men att de, som fått sina löner nedsatte, svarat nej. Äfven har man beskyllt Utskottet för inkonsequens vid behandlingen af denna fråga och i detta afseende anmärkt, att poststaten fick passera obehindradt; men man förglömmar härvid, att Kongl. Maj:ts Proposition innehöll att Kongl. Maj:ts ansåg, att postverket borde genomgå vidlyftiga ändringar och väsendtliga rubbningar i hela sin institution, samt att dessutom Utskottet sjelft framkastat tanken om möjligheten att förena telegraf- och postverken, hvilket, om den komme till stånd, skulle medföra betydliga rubbningar i verkets nuvarande organisation. Någon inkonsequens ligger således icke häruti. Man har vidare klagat öfver, att Utskottet satt distriktchefslönerna för lågt, men härför har Regeringen sig sjelf att skylla, ty Regeringen har visat, att till dessa befattningar kunna befordras komplett utlevade och nära nog pensionsmessiga personer samt tillika sådana, hvilka under hela sitt lif aldrig tagit i en tulltaxa. Det är detta som föresväfvat Utskottet vid bedömande af desse tjänstemäns nytta och behöflighet. Vidare har man klagat öfver, att tullförvaltare och tullinspektorer icke äro tillräckligt lönade i jemförelse med Statens öfrige tjänstemän här i landet, men vi skola komma ihåg, att det blott är de förnämde och mera högt uppsatte, som uppbära de högre lönerna, samt att till ifrågavarande befattningar icke behöfva utses några högdjur utan praktiske män, som äro vande att hushålla både för egen och andras räkning, och är det af denna orsak man ansett dessa löner kunna nedsättas, helst för närvarande flera dylika löner utgå med 6,000 riksdaler, då deremot departementscheferne uppbära allenast 5,000 riksdaler. Man bör ej heller förglömma, att här är fråga om att höra tjänstemännen, om de vilja gå in på nya lönestaten, och då bör man icke lura dem, så att de samtycka i hopp att det är den i Kongl. Maj:ts Proposition framlagda lönesaten, som de gå in på. Antingen gå de in på nya lönestaten eller behålla de sina gamla löner, i hvilket sednare fall Staten icke blir normal. Hvad som ligger till grund för hoppet att få nya lönestaten fastställd är hufvudsakligen, att inkomsterna för tulltjänstemännen hittills varit beroende af sportler, samt att genom lönestaten, då allt blir fast lön, deras pensioner komma att förbättras; och har man derföre trott, att de skola gå in på denna nya lönestat, äfven om någon nedsättning i lönerna

eger rum. Det är således icke något skäl för den gjorda invändningen, att den ifrågasatta lönestaten gäller allenast för år 1869.

Äfven har här blifvit ordadt om inkonsequensen att gifva-tullförvaltarne i Uddevalla och Marstrand lika löner, ehuru uppörden på det sednare stället är vida större än på det förra, men i Utskottet fästades uppmärksamheten på skillnaden i tullbehandling af varor, när förtullning af stora partier på en gång, såsom händelsen är i Marstrand, icke förorsakar samma besvär som förtullning af en mängd mindre partier, och hyste dessutom Utskottet den åsigten, att lönen för tullförvaltaren i Uddevalla borde bibehållas oförändrad, emedan, genom jernvägens fullbordan, trafiken der antagligen komme att ökas. Enahanda är förhållandet med de båda andra städerna, Umeå och Söderhamn, som varit på tal, hvartill kommer att den ena ligger 41 mil nordligare än den andra, hvilket gör densamma till en mindre behaglig vistelseort. Herr Stråle har beskrämt sig deröfver, att i Utlåtandet icke finnes någon specificering öfver en del utgifter hörande till omkostnadsstaten, såsom t. ex. ljus m. m., och förundrar det mig i sanning att från det hållet höra en dylik anmärkning, då Herr Stråle i egenskap af statsrevisor bort hafva tillfälle kontrollera hvart hvar-enda dank tagit vägen.

Då således fråga nu icke är att på fullt allvar antaga den föreslagna staten utan blott för ett år, medan tjänstemännen under tiden tillspörjas, om de skulle vilja gå in på nya lönestaten eller ej, samt att för hvar och en, som vill göra sig besvär att genomläsa Generaltullstyrelsens Utlåtande och Kongl. Maj:ts Proposition, nog skall blifva klart, att en fullständig utredning af ämnet egt rum, så tror jag det nu vara klokast att antaga den af Utskottet föreslagna lönestaten, ty det är sämre att nästa riksdag verkställa de ifrågasatta nedsättningarne och då framkalla samma motstånd.

Herr Key: Då en kamrat å Utskottets andra Utgiftsafdelning redan vederlagt en del af de gjorda anmärkningarne, vill jag ej å nyo upptaga dem till besvarande, men anhåller deremot att få tillägga ett par ord. Man har klandrat Utskottet, derföre att det icke skulle haft någon genomgående tanke i sitt förslag. Om än detta klander vore grundadt, hvilket jag likväl icke erkänner, så kan man åtminstone icke förebrå Regeringen och Generaltullstyrelsen detsamma. I den Kongl. Propositionen pag 5 och 6, hvarest Generaltullstyrelsens Utlåtande finnes återgifvet, förekommer en strof, af innehåll att tulltjänstemännen i de lägre graderna så mycket heldre vore i behof af förbättring i sina löner, som, "stigande behof, icke af lyx, men af odlingens njutningar, omöjligen kunde förnekas eller såsom oberättigade afvisas"; jag hade annars trott att tillfredsställande allenast af odlingens behof men ingalunda af dess njutningar borde tillgodoses; men om man utgår derifrån, att de underordnade tjänstemännen böra medelst sina löner sättas i tillfälle att förskaffa sig odlingens alla såväl behof som njutningar, då förundrar det mig ej, att man behöfver så högt tilltagna löner. Man har här vidare emot Utskottets nedsättningar åberopat desse tjänstemäns mer än andra tränga göromål; men post- och jeruvägstjänstemän äro af sina göromål fullt ut lika bundne, om ej mera. Ytterligare har man klandrat Utskottet, derföre att det på en lönestat af

nära 2,000,000 riksdaler icke föreslagit större nedsättningar än sammanlagdt 14,750 riksdaler, men att nedsättningarna i framtiden blifva vida större, derest de af Utskottet i öfrigt föreslagna förändringarne af Representationen och Regeringen gillas. Då Utskottet, under pröfning af frågan kommit till insigt af att i nuvarande förhållanden mycket behöfver ändras, att bevakningspersonalen bör indragas på somliga ställen, men deremot ökas på andra, såsom t. ex. i Skåne; då det vidare tagits i betraktande de föreslagna ålderstilläggen och den tidigare inträdande pensionsåldern än för Statens öfrige tjestemän; så har det syntts Utskottet som lönerna för tullverkets tjestemän väl torde kunna något nedsättas, samt att för öfrigt saken ännu icke är mogen, utan att, sedan tillfälle lemnats hvar och en i sin mån att taga kännedom om förhållandena i de olika orterna, ett säkrare och bestämdare omdöme bör vid nästa riksdag kunna uttala sig. En dylik vidlyftig stat torde ock i sanning behöfva ett års liggetid, innan den fastställes. Medan jag är på tal om förändringar i tullstaten, kan jag icke underlåta fästa uppmärksamheten på en icke oviktig omständighet, nemligen att en mängd nuvarande tullstationer kunna indragas. Sverige är visserligen ett land med en vidsträckt kust, svår att bevaka, men å andra sidan är det onekligt, att man gått allt för tjestaktigt till väga i att underlätta importen. Då vi hafva bortåt 100 importhamnar, så finnas i England allenast 34, der alla slags varor få införas och läggas på nederlag, samt allenast 48, som äro berättigade införtulla vin; och vissa varor, som sålunda äro begränsade till vissa hamnar, få endast införas i fartyg, som ega vissa föreskrifna tons drägtighet, *sprit* t. ex. endast i kärl af 20 gallons och i fartyg om 50 tons, *tobaksblad* allenast i fat och lådor om 80 skålpund (engelsk vikt) samt i fartyg af 120 tons, motsvarande ungefär 60 svåra läster. Öfverallt annars och på annat sätt är varan som importeras konfiskabel och anses lika med smuggling, allt enligt engelska tulltaxan för 1865. Vi deremot med vårt, långt mer än engelska kanalen, smala Öresund få införa varor till och med i *öppna båtar*, förmodligen för att befordra importen och — smugglingen, och med detsamma äfven "odlingens njutningar". Den tid skall otvifvelaktigt komma, då vi *måste* göra en tullkonvention med Danmark, men intilldess erfordras att öka bevakningspersonalens antal i Skåne, på samma gång vi minska eller indraga den på de många ställen, der tulluppbörden icke ens räcker till att betala tulltjestemännen, som der äro stationerade.

Då saken således ännu icke är till fullo utredd, har jag varit med om att den föreslagna staten blott skulle afse ett enda år, och att den icke skulle fastställas såsom normalstat, äfvensom jag förenat mig i de af Utskottet föreslagna nedsättningarna såsom en ringa början till mera. Jag yrkar på dessa grunder bifall till Utskottets hemställan.

Herr vice Talmannen Mannerskantz: Jag har begärt ordet allenast för att göra ett tillägg till det förslag Herr Åstrand afgifvit, nemligen att den af Kongl. Maj:t fastställda staten väl må godkännas, men blott att gälla för år 1869. Då jag emellertid fått ordet, vill jag anföra några skäl för detta yrkande. Jag vill då till en början bekänna, att jag ej har den kunskap i dessa ämnen, som erfordras för att bilda mig ett omdöme, om den uppgjorda staten är riktig eller icke. Likasom de fleste här hy-

ser visserligen också jag den åsigt, att det vore önskligt, om nedsättningar äfven i den nu framlagda staten kunde ega rum, men tilltror mig ingalunda sjelf förmågan att uppgöra annat förslag till stat, likasom äfven, efter hvad jag hört under diskussionen, alla de talare, såväl Stats-Utskottets egna medlemmar som öfrige talare, hvilka yttrat sig i ämnet — också de som godkänt den af Utskottet föreslagna nedsättningen — måst erkänna, att de icke ega någon tillförlitlig grund för de förslag, att godtyckligt nedsätta åtskillige tulltjenstemäns löner, hvarom de sig förenat eller som blifvit af dem framställda. Och då nu bland dem, som i Stats-Utskottet sitta såsom ledamöter, den person, som genom sina föregående bäst måste anses vara i tillfälle att kunna bedöma en sådan sak som den ifrågavarande, nyss här yttrat, att han sjelf hade ansett sig nödsakad framställa åtskilliga anmärkningar emot det af Utgiftsafdelningen uppgjord förslaget, ehuru han slutligen måst instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit, blott derföre att han funnit att nu för tillfället bättre ej vore att göra; så synes det mig bäst och lämpligast att tills vidare icke fästa sig vid det förslag till stat, som Stats-Utskottet framställt, utan heldre föredraga det som blifvit afgifvet af auktoriteter, sådana som Generaltullstyrelsen och Regeringen, hos hvilka man måste förutsätta full sakkännedom och en förutgången grundlig pröfning af sammanhanget emellan den föreslagna statens olika delar. Jag finner det likväl ganska naturligt, att man vill göra nedsättningar, och gillar jag derföre också Utskottets förslag att ej nu antaga staten såsom normalstat, utan att Kongl. Maj:t måtte till nästa Riksdag framlägga nytt förslag i ämnet med de förändringar, som för större besparings vinnande möjligen kunna vidtagas. Derjemte kan jag ej med anledning af ett föregående yttrande underlåta påpeka, hurusom, enligt min uppfattning, efter den nya Riksdagsordningens införande, ett annat förhållande än förut nödvändigt måste uppkomma emellan statsmagtarna, ty det är icke möjligt hädanefter, att Regeringen och Representationen arbeta hvar för sig, derigenom att den sednare fortfar att äfven i detalj söka omgöra och förändra hvad den förra föreslår, utan måste samstämmighet häri dem emellan ega rum. Det tillkommer Representationen att i de olika frågorna gifva till känna sina hufvudsakliga åsikter och Regeringen att sedermera tillämpa dem. Detta är, enligt min tanke, nödvändigt, och är det också af denna anledning jag för närvarande förordar det förslag, som Regeringen afgifvit, hvarigenom någon skada ej kan inträffa, då ifrågavarande första punkt allenast innehåller stat intill nästa riksdag, och äfven de, som få uppbära lön efter denna, komma att blifva underkastade den nya normalstaten.

Hvad slutligen angår Utskottets hemställen i sjetten punkten, det Kongl. Maj:t täcktes tillse, om och på hvilka orter indragning af smärre förtullningsplatser må kunna ega rum, så får jag uttala den åsigt jag hyser, att det långt ifrån är någon fördel för samhället att minska antalet af de platser, der fartyg kunna anlöpna och erlægga tull eller inklarera, utan anser jag tvärtom det vara med landets sanna fördel förenadt att hafva ej blott de nuvarande, utan än flera dylika förtullnings- och inklareringsorter; ty den stora fördelen häraf för de trafikerande, som derigenom undgå långa och kostsamma förslingar med sina fartyg, uppväger

i väsendtlig grad den jemförelsevis ringa utgift, som derigenom förorsakas Statsverket.

Herr Hierta: Jag finner det ganska förklarligt, att Utskottets Ut-låtande blifvit underkastadt anmärkningar af Herr Finansministern, och är det icke heller på denna grund jag begärt ordet, utan emedan Utskottet från en annan sida fått uppbära nog stränga förebråelser, derföre att Utskottet icke skulle utredt frågan. Egentligen behöfde jag väl ej taga detta åt mig, då, såsom Kammaren har sig bekant, Stats-Utskottet arbetar på flera afdelningar, samt jag ej tillhört den afdelning, som behandlat saken; men jag vill fästa uppmärksamheten på en omständighet, som hit-tills icke blifvit vidrörd, nemligen att den afdelning, som haft detta ärende sig anförtrodt, måste förut sysselsätta sig med sjetta, sjunde, åttonde och nionde hufvudtitlarne, hvilka upptaga mycken tid, sant att, då Afdelningen sedermera vid slutet af riksdagen skulle handlägga frågorna angående post- och tullstaterna jemte Jernvägsstyrelsen, Afdelningen för detta ändamål hade allenast en månads tid att disponera. Då Betänkandena i dessa frågor sedermera kommo till Utskottets plenum, så hade Utskottet ej mera än åtta dagars tid att pröfva dessa viktiga ärenden, hvilka blott en enda dag voro bordlagda, och var det således periculum in mora att få Betänkandena fram till Kamrarne. Häri torde sökas anledningen, att dessa frågor möjligen icke blifvit så noga utredda som vederborde, men häri ligger ock ett skäl att önska, det den uppgjorda lönestaten icke må fast-ställas för längre tid än ett år. För min del anser jag det vara nyttigt och nödvändigt, att, då tullverket omfattar en gren af administrationen, som kanske mera än de andra förvaltningsgrenarne torde vara föremål för viktiga reformer, nästa riksdag ett särskildt Utskott tillsättes för denna frågas behandling, hvilket Utskott, såsom bruket är i England, kunde sätta sig i beröring med vederbörande tjänstemän och i öfrigt tillkalla de per-soner, som kunna anses ega upplysningar i saken att meddela. Min öfver-tygelse är, att tullverket i vårt land ännu befinner sig i temligen primitivt skick, i jemförelse till förhållandet i några andra länder, och torde orsaken härtill ej vara svår att finna. För en del år tillbaka tillsatte nemligen Regeringen till chef för detta verk en man, som ej hade den ringaste kännedom om hithörande förhållanden, och hvars lynne just icke var eg-nadt att tränga särdeles djupt i något ämne, utan fann han sin största förnöjelse i ständiga resor och deraf inflytande förtjenst enligt reseregle-mentet. Också är det en känd sak, att under hans regemente stora miss-bruk inom tullverket begingos. Sedan kom en annan chef, som visserligen var särdeles nitisk, men hvilken, känd hufvudsakligen såsom en skicklig expeditjonskarl, var, så att säga, uppfödd inom verket, då han der inne-haft både sekreterare- och departementschefsbefattningar, och till följd deraf böjd att följa de traditionela formerna, hvadan ock de reformer, som under hans tid skedde, voro blott tillfälliga och af mindre vikt. Tullverket fick derefter till styresman sin nuvarande chef, som visserligen är lifvad af stort nit för sitt embete, men ännu innehaft detsamma alltför kort tid, för att kunna hafva medhunnit alla erforderliga reformer. På denna grund, och då Representationen är berättigad önska mera vidlyftiga

förändringar, är det skäl att den uppgjorda staten gäller blott för år 1869. Hvad de föreslagna nedsättningarna angår, medgifver jag, att detta är en i sig mindre vigtig fråga, men ehuru ostridigt är, att tullverkets tjänstemän i allmänhet hafva ganska allvarsamma och trägna sysselsättningar, torde likväl, om å andra sidan i betraktande tages, att en del af dessa befattningar, sedan sjöfarten för året upphört, äro jemförelsevis ganska beqväma, denna omständighet utgöra anledning att bifalla Utskottets förslag i denna punkt, hvarom jag alltså anhåller.

Herr Åstrand: Då ett mitt yttrande blifvit af en föregående talare på ett vanständt sätt återgifvet, måste jag med några ord bemöta den anmärkning, som på grund häraf emot mig rigtats. Representationen från Rörstrand har nemligen lagt mig till last, att jag sagt det ej vara Representationen värdigt att inlåta sig i pröfning af ett utaf Regeringen för Riksdagen framlagd förslag till aflöningsstat för en eller annan tjänstemannakorps.

Det var dock ej detta jag sade, utan jag tillät mig endast hemställa, huruvida det kunde anses värdigt att, då det nu ej är fråga om att fastställa en normalstat, för så kort tid som ett år sänka en eller annan embetsmans lön, för att kanske sedan åter höja den. Och det står jag fast vid, att ett sådant famlande icke är lämpligt, och att Representationen icke är i stånd att så på skillingen bedöma, hvad en embetsman verkligen förtjenar i lön, för att kunna med bestämdhet säga: här är det 300 riksdaler för mycket, här 300 för litet — här är det just hvad som tarivas.

Jag bestrider ingalunda Representationens granskningsrätt i stort som litet beträffande statsutgifterna; men jag anser att här just ett fall föreligger, då Representationen bör med fullt förtroende kunna och böra stödja sig vid Regeringens framställning.

Jag yrkar fortfarande bifall till Kongl. Maj:ts Proposition.

Herr Friherre Alströmer: Det kan synas vågadt af mig att uppträda i en så beskaffad fråga som denna, deri jag icke eger eller kan ega tillräcklig detaljkänedom, men jag ber att få betrakta saken ur en mera allmän synpunkt, och jag tror att Kammaren kan stadna i ett beslut, som borde tillfredsställa såväl Stats-Utskottets ledamöter som Kammararens. Till en början anhåller jag dock om upplysning, huruvida Första Kammararens beslut i ämnet ännu hit ankommit, i hvilket fall det torde få uppläsas, hvarefter jag önskar återfå ordet.

Sedan Första Kammararens protokollsutdrag i ämnet enligt Friherre Alströmers begäran blifvit uppläst, fortsatte

Herr Friherre Alströmer: Af det nu upplästa protokollsutdraget finner jag, att första och andra punkterna i Betänkandet blifvit hos Första Kammararen gemensamt föredragna, men om Andra Kammararen kommer att i första punkten fatta ett från Utskottets förslag afvikande beslut i öfverensstämmelse med hvad Första Kammararen beslutat, så följer deraf, att andra punkten i Betänkandet af sig sjelf förfaller, vid hvilket förhållande jag icke anser behöfligt att nu yrka någon ändring i föredragningsättet.

För min del vill jag icke klandra Stats-Utskottet, derföre att det tagit frågan i skärskådande och, så vidt tiden medgifvit, sökt leda sig till de förändringar, som ansetts behöfliga att vidtaga uti den af Kongl. Maj:t framlagda staten för tullverket, men, i likhet med föregående talare, tror jag likväl icke, att Utskottets förslag bör antagas, och det af följande skäl: Det har af en talare anmärkts, att, om man icke nu gillade de af Utskottet föreslagna förändringarne, man skulle komma i förlägenhet vid afgörandet af momentet a i fjerde punkten. Det kan vara tids nog, när vi komma så långt, att se till hvad som i fjerde punkten bör beslutas, och för min del tror jag, att den anmärkta förlägenheten lätt skulle vara afhjelpat derigenom, att man vid en kommande riksdag beslutade, att tullverkets embets- och tjenstemän skulle tillfrågas, om de ville ingå på den normalstat, som då antages. En sådan åtgärd kan lika väl vidtagas *då* som *nu*, och samma ändamål vinnas i begge fallen. Hufvudskälet för min åsigt om olämpligheten af att nu antaga Utskottets förslag, är nemligen det att, genom ett beslut i sådan syftning, ingenting vore i sak vunnet, ty Utskottet har visserligen för 1869 företagit några nedsättningar i vissa tjenstemäns löner, men beslutet derom kommer naturligtvis icke att vinna någon tillämpning, emedan man kan vara förvissad, att de nuvarande tjensteinnehafvarne icke komma att ingå på förändringen. Ett och annat undantagsfall låter visserligen tänka sig, då den förändrade Statens under nästa års förlopp skulle vinna tillämpning; men detta är allt för obetydligt, för att derpå grunda ett bifall till Stats-Utskottets förslag. Utskottet har äfven sjelf uti motiveringen till sitt förslag antydtt, att någon praktisk tillämpning af dess förslag icke vore att påräkna, då det i Betänkandet heter: "Derest de af Utskottet ifrågasatta nedsättningarne i aflöningsstaten vinna Riksdagens godkännande, torde skilnaden emellan de i statsförslaget upptagna lönebeloppen för departementscheferne och sekreteraren hos Generaltullstyrelsen och de af Utskottet föreslagna böra med tillhopa 1,500 riksdaler å indragningsstaten uppföras; hvaremot de belopp, som i öfrigt motsvara de föreslagna nedsättningarne, böra, derest de komma att för nuvarande innehafvare kvarstå, utgå af förslagsanslaget till uppborås-provision, hvilket torde utan förhöjning derför lemna tillgång." Häraf synes följaktligen, hvad jag äfven tror blifva förhållandet, att Utskottets förslag till nedsättningar, enligt Utskottets egen tanke, icke kan komma att tillämpas under år 1869, och då hela nedsättningen i sig sjelf utgör ett ganska obetydligt belopp, eller blott 14,000 riksdaler, samt dertill kommer, att icke ens deraf någon besparing kan göras under år 1869, förstår jag ej hvad man skulle förlora genom att bifalla Kongl. Maj:ts Proposition att lända till efterrättelse för nämnda år, möjligen med förändring af mom. a i fjerde punkten. Jag hemställer således till Stats-Utskottets Herrar ledamöter, huruvida de icke, af den anledning jag nu omförmält, skulle finna lämpligt att låta den utaf Kongl. Maj:t framlagda staten gälla för år 1869 och tillika begära, att Kongl. Maj:t måtte för nästa Riksdag framlägga ett nytt förslag till normalstat. Då skall det såväl för Stats-Utskottet som för Representationen i sin helhet blifva lättare att närmare taga i skärskådande och, så vidt möjligt är, sätta sig in i de förhållanden, hvilka inverka på frågans bedömande, och en fördel skulle äfven beredas Regeringen i så måtto, att den komme att hafva en god ledning af de

förarbeten Stats-Utskottet vid denna riksdag undångjort, hvarjemte Regeringen äfven medhonne att till den tiden verkställa den af Stats-Utskottet ifrågasatta utredningen i fråga om sportelväsendet. Man skulle således ingenting förlora genom ett beslut i den syftning, jag antydt, men mycket skulle vinnas, ithy att frågan blefve på ett fullständigare och bättre sätt utredd, än man kan begära att Stats-Utskottet vid denna riksdag skulle hafva kunnat göra. Jag anhåller derföre, att Herr Talmannen behagade framställa proposition derom, att Kammaren, med afslag å Stats-Utskottets hemställan i första punkten, måtte antaga samma beslut, som Första Kammaren i denna del fattat, i följd hvaraf, såsom jag redan antydt, andra punkten i Utskottets Betänkande komme att förfalla.

Herr Hedlund: Ordföranden i Stats-Utskottet, Herr Grefve Posse, har i en Betänkandet bifogad reservation yttrat, att Utskottet skjutit ifrån sig all hufvudsaklig pröfning af ärendet och följaktligen saknade giltig anledning att afvika från Kongl. Maj:ts Proposition. Jag har under hela den långa debatten väntat, att den ädle grefven skulle närmare utveckla denna sin åsigt — hvartill jag anser honom hafva varit alldeles oförhindrad, äfven om han derigenom nödgats understödja ett Regeringens förslag.

Ty det är min oförgrifliga tanke, att Herr Grefvens åsigt är fullkomligt riktig derutinnan, att man ej kan uppgöra en löneregleryng eller normalstat, utan att hafva ingått i hufvudsaklig pröfning af ämnet.

De nu ifrågasatta nedprutningarne komma äfven att sakna all praktisk betydelse, då tjänsternas nuvarande ordinarie innehafvare naturligtvis äro oförkränkte i sin rätt, och till följd häraf icke kunna drabbas af nedsättningen, hvilken således blifver inskränkt till de på förordnande tillsatte tjänstemännen.

Oaktadt allt det behjertansvärda i hvad en min granne till venster och ledamot af Stats-Utskottet nyss i ämnet yttrat, och oaktadt jag sjelf upprigtigt nitälskar för indragningar i embetsverken — en fråga som särdeles ur social synpunkt synes mig nyttig — så kan jag alltså icke fatta, hvarföre man nu å en normalstat af omkring 2,000,000 riksdaler vill göra en nedsättning af 14,000 riksdaler, helst då man på samma gång af Regeringen önskar utredning för uppgörande af en ny sådan. Jag yrkar derföre afslag till Utskottets Betänkande och bifall till den Kongl. Propositionen; och då Första Kammaren redan fattat ett sådant beslut, vunnnes genom denna Kammares anslutning till samma beslut åtminstone den fördel, att en af de många och långa gemensamma voteringarne undvekes.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets förslag, dels afslag derå och bifall till det i Kongl. Maj:ts Proposition framställda förslaget till stat för tullverket, likväl så att samma stat skulle gälla endast för år 1869, och dels slutligen bifall till Utskottets förslag, med den ändring deri som föreslagits af Herr Björck.

Ordet begärdes härvid af

Herr Björck: Då jag tror, att det icke är någon, som biträdt det af mig framställda yrkandet, och jag nogsamt inser, att de båda öfver-

inspektorerne vid Stockholms och Göteborgs packhusinspektioner icke lära vilja ingå på en lönestat, som gäller blott för ett år och för öfrigt skulle medföra en betydlig nedsättning i deras löneinkomster, anser jag det icke praktiskt att fullfölja min särskilda mening i detta fall, utan afstår från mitt yrkande i fråga om de båda nämnde öfverinspektorenes löner, och instämmer således till alla delar uti Stats-Utskottets förslag.

A de tvänne meningar, som efter Herr Björcks återkallelse af sitt särskilda yrkande numera återstodo, gaf Herr Talmannen propositioner, hvilka begge besvarades med ja och nej. Efter förnyade framställningar förklarade Herr Talmannen sig anse ja vara öfvervägande för bifall till Kongl. Maj:ts Proposition. Votering blef då begärd, och följande voteringsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Den, som bifaller hvad Stats-Utskottet hemställt i första punkten af dess Utlåtande N:o 89,

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å de af Utskottet tillstyrkta förändringar i Kongl. Maj:ts nådiga förslag till stat för tullverket, godkänt samma stat att gälla för år 1869.

Den härefter anställda omröstningen utföll med 70 ja och 58 nej, hvadan Kammaren bifallit Utskottets hemställan.

Punkterna 2—4 (sid. 14).

Biföllos.

I sammanhang härmed upptog Herr Talmannen det under öfverläggningen vid första punkten af Herr O. B. Olsson gjorda yrkandet om tilllägg af ett fjerde moment till den nu godkända fjerde punkten. Sedan detta tilläggsförslag ånyo blifvit uppläst, framställdes derå propositioner först på bifall och dernäst på afslag, och tillkännagaf Herr Talmannen, att han ansåg den sednare framställningen med öfvervägande ja besvarad. Herr O. B. Olsson begärde emellertid votering, för hvars anställande nu uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller i oförändradt skick hvad Stats-Utskottet hemställt i fjerde punkten af dess Utlåtande N:o 69,

röstar ja;

Den det ej vill,

röstar nej;

Vinner nej, har Kammaren, med godkännande af Utskottets hemställan i öfrigt, beslutat att i berörde punkt skulle intagas ett fjerde moment af följande lydelse:

“(d) att Kongl. Maj:t måtte, vid uppgörande af den blifvande nya staten, tillse, att så många indragningar som möjligt må göras, och att

lönerna för de återstående embets- och tjänstemännen icke upptagas till högre belopp än för deras vederlikar i andra embetsverk.“

Röstsedlarne utvisade 44 ja och 49 nej, hvadan det yrkade tillägget antagits.

Punkterna 5 och 6 (sid. 14 och 15).

Biföllos.

§ 4.

Vid nu förnyad föredragning af Stats-Utskottets Memorial N:o 90, angående inlösen af så kallade riksgäldssedlar, hvilka icke inom den bestämda preskriptionstiden blifvit till inlösen föredradda, blefvo Utskottets samtliga hemställanden i detta Memorial bifallna.

§ 5.

Föredrogos och biföllos Sammansatta Stats- och Banko-Utskottets Utlåtanden:

N:o 1, i anledning af väckt motion om utfärdande af statsobligationer, i ändamål att bereda tillgång till meddelande af lån mot inteckning i fast egendom; och

N:o 2, med förslag till ansvarighetslag för Riksdagens Fullmäktige i Riksgäldskontoret.

§ 6.

Föredrogos och godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser:

N:o 33, i anledning af väckt motion om upphörande af arrendet utaf Sala silfververk m. m.;

N:o 34, angående afsöndring af jord från majorsbostället Brunna N:is 1 och 2 samt kapitensbostället Tibble N:o 4 vid Lifregementets grenadierkorps till byggnadsplats för tvänne folkskolehus inom Thorstuna församling af Westmanlands län;

N:o 35, angående upplåtelse till Landskrona stad af Kronan tillhörig jord derstädes;

N:o 36, angående öfverlåtelse till enskildt bolag af Ronneby helso-brunn i Ronneby socken, Medelstads härad och Blekinge län;

N:o 37, angående jordafsöndring från underofficersbostället vid skånska hussarregementet N:is 13 och 15 Norra Möinge för inrättande af en skola i Asmunstorps socken af Malmöhus län.

§ 7.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 91, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition med förslag till utgiftsstater vid Statens jernvägstrafik för år 1869;

Samma Utskotts Memorial N:o 93, i anledning af erhållen återremiss å en punkt i Stats-Utskottets Utlåtande N:o 80, angående postverkets utgiftstater; och

Samma Utskotts Memorial N:o 94, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets uti Utlåtandet N:o 85 framställda förslag i fråga om anslag till fortsättande af arbetena å nordvestra stambanan;

Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion derom, att jordafsöndringar måtte på Kronans bekostnad åsättas mantal i förhållande till stamhemmanet, samt om ansvar för underlåtenhet att låta skattlägga afsöndrad lägenhet;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 18, i anledning af Kamrarnes olika beslut angående föreslagen ändring af § 69 Bevillningsstadgan; och

N:o 19, angående beräkningen af tull-, post-, stämpelpappers- och bränvinsbränningsmedlen;

Lag-Utskottets Utlåtanden, N:o 34, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående det franska mått- och vigtsystemets införande i Sverige för medicinskt bruk;

N:o 35, i anledning af väckt motion om upphäfvande af förbudet mot gemensamma andaktsöfningar utan prests ledning å tid, då allmän gudstjenst hålles;

N:o 36, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande skogslagstiftning;

N:o 37, i anledning af väckt motion om upphäfvande af 7 § mom. 2 samt 8 § i Kongl. Förordningen angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864;

N:o 38, i anledning af väckt motion angående ett tillägg till § 86 i Skittesstadgan den 9 November 1866;

N:o 39, i anledning af väckt motion om ändring af § 47 i Kongl. Förordningen om landsting den 21 Mars 1862;

N:o 40, i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående ändring i gällande stadganden rörande vinterväghållningen, dels enskild motion i ämnet; och

N:o 41, i anledning af väckt motion om ändring af 8 Kap. 2 § Kyrkolagen; samt

Särskilda Utskottets Utlåtande N:o 1, i anledning af Herr Björcks motion N:o 69, om åtgärders vidtagande till besparing i utgifterna för den civila administrationen samt med förslag till grunder för ett sådant ändamåls vinnande.

§ 8.

På grund af förnyadt läkarebetyg beviljades Herr *Jon Jonsson* ytterligare 14 dagars förlängning i den ledighet, som han förut erhållit.

Derjemte beviljades ledighet från riksdagsgörömalen åt Herr *Lars Daniel Andersson* under 14 dagar från den 8 i denna månad, och medgafs att den ledighet som från och med morgondagen blifvit beviljad Herr *Per Nilsson* från Christianstads län finge framflyttas sålunda, att densamma finge taga sin början först den 8 innevarande månad.

Sammanträdet afslutades kl. 3 $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem
H. Husberg.

Måndagen den 4 Maj.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Protokollet för den 27 nästlidne April samt protokollsutdrag för den 2 innevarande månad upplästes och godkändes.

§ 2.

Föredrogs ånyo och bifölls Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 6) Utlåtande N:o 12 (i samlingen N:o 45), med anledning af Herr Per Nilssons från Örebro län motion (N:o 191) angående utdebiterandet af kostnaderna för kronobrefbärings-skyldigheten efter andra och tredje artiklarne i gällande bevillningsförordning.

§ 3.

Ånyo föredrogs och bordlades för andra gången:
Stats-Utskottets Utlåtande N:o 91 och Memorial N:o 93.

§ 4.

Till förnyad behandling förekom Stats-Utskottets Memorial N:o 94, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande Stats-Utskottets uti Utlåtandet N:o 85 framställda förslag i fråga om anslag till fortsättande af arbetena å nordvestra stambanan.

Den föreslagna voteringspropositionen blef af Kammaren godkänd.